ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 3931 — 5 / 17 ՓԵՏՐՈՒԱՐ 1899 — 6 ՇԱՎՎԱԼ 1316 — ՈՒՐԲԱԹ

در علیه‌ده غلطه (آره‌وك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سی
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ
» » » » վեցամսեայ. 70 »
» » » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրգ
» » » » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն դիմացի փոստ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փոխարէն 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի Հայէրը բաժանորդներուն կը վճարէրի:
Յանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱՅԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

(Մասնաւոր Թղթակցութիւն «Արեւելքի»)

ՁՈՐԵՔՇԱԲԹԻ, 8 փետր. կէս օր

ՅՈՒՂԱՐԿԱՒՈՐՈՒԹԵՆԷՆ ԱՌԱՋ

Բաց ի կառավարական պաշտօնատուներէն որոնք ինչպէս վերջին թղթակցութեամբս ըսի՝ այսօր գոց կը մնան թէ՛ հոս և թէ՛ Գահիրէի մէջ, սուգի համար գոց են նաեւ հիւպատոսարանները, սակարանները, քլիպները, դրամատուները, գրասենեակները և խանութները:

Ճիշդ կէս օրին Աղեքսանդրիոյ սովորական կեանքը դադրած է և յետին ֆէլլահէն մինչեւ եւրոպացի հիւպատոսը միանալ կը փութայ այն համազգային ցոյցին որով կ'ուզուի վերջին պատիւ մը ալ ընծայել յիշատակին այն հոյակապ մարդուն զոր եգիպտացին՝ «մեր հայրը» կ'անուանէր և եւրոպացին՝ «լը կոնտ Նիւպար»:

Երկու հարիւր հազար հոգիէ բաղկացած բազմութիւն մը կը լեցնէ թափորին անցնելիք փողոցները: Մայթերը, պատշգամները, պատուհանները և նոյն իսկ տուներու տանիքները լեցուած են հետաքրքիրներով և հրապարակին ծառերը բեռնաւորուած են դիւրաթեք հանդիսատեսներով:

Օդը թէեւ ամպամած կը մնայ, բայց չանձրեւեր, և մթնոլորտին այս տխուր երեւոյթը մռայլ քօղ մը կարծես կը նետէ ամբողջ քաղքին վրայ:

Կէս օրէն ժամ մը ետքը կառքերու երթեւեկութիւնը կ'արգիլուի: Կեդրոնական կայարանը հասնող բոլոր կառախումբերը հազարներով հանդիսատեսներ և հրաւիրեալներ հոս կը հասցնեն:

Ժամը 1ին էքսբէսով կը հասնին նախարարները, լորտ Քրոմըր, հիւպատոսական և դիւանագիտական մարմինը ամբողջովին, կառավարութեան բարձրագոյն պաշտօնեաները, բոլոր հասարակութեանց, հանրային հաստատութիւններու և ընկերութեանց պատուիրակները, ինչպէս նաեւ շատ մը ուրիշ բարձրաստիճան անձեր և մանաւանդ այն ամէն Հայերը որոնք անուն մը և դիրք մը ունին Գահիրէի մէջ:

* * *

ԴԱԳԱՆԸ

Վերջին նամակով գրածիս համաձայն, Նուպար փաշայի դագաղը առտուան ժամը 10ին փոխադրուեցաւ քաղքիս խառն դատարաններու ստորնայարկի մեծ բակը:

Ամբողջովին մարմարիոնէ և սիւնազարդ ընդարձակ այդ սրահին ճիշտ մէջտեղը կը բարձրանայ մահաբեմը:

Պատերը, գետինը, սիւները և կամարները սեւ ասուիով ծածկուած են, «Թոցներու վրայ զետեղուած է Ն՝, գիրը որ փաշային անուան սկզբնատառն է:

Դագաղին շուրջը թաղարներ և աշտանակներ դրուած են առատօրէն. մոմերու աղօտ լոյսը և ծաղիկներու բոյրը չգիտեմ ինչ տխրազդեցիկ և սրտայոյզ մթնոլորտ մը կը շինեն դագաղին շուրջը:

Մահաբեմին քով զետեղուած են Բարիզի և Մարսիլիոյ հայ գաղութներու պսակները, որոնց առաջինը, հրաշալի մը է ճաշակի, ճոխութեան և արուեստի:

Մէկուկէս մէթր քառակուսի սև եւ ոսկեգոյն բլաֆ մըն է որուն մէջտեղը զուտ արծաթէ շինուած գարնիէի պսակ մը կը գտնուի հետեւեալ վերտառութեամբ.

A Son Excellence
NUBAR PACHA
1825-1899
La Colonie Arménienne de Paris

Բարիզի Հայերուն զրկած այս մեծայուն պսակը շատ ուշադրութիւն գրաւեց և այսպէսով գեղեցիկ գաղափար մը տուաւ ամէնուն՝ անոնց ճաշակին և կենցաղագիտութեանը վրայ:

Թէև արհեստական ծաղիկէ շինուած, բայց նոյնպէս գեղեցիկ էր Մարսիլիոյ Հայերուն պսակը:

Սրահին աջ կողմը գտնուող ընդարձակ սենեակը որ դատարանի նիստերուն կը ծառայէ, վերածուած է ընդունելութեան դահլիճի՝ ուր հետզհետէ կը հաւնին բարձրաստիճան հրաւիրեալներ զորս կ'ընդունին Պօղոս և Տիգրան փաշաները: Դրան առջև արձանագրութեան տեսակ մը գրուած է ուր՝ եկողները իրենց անունը կ'արձանագրեն: Զրկուած պսակները կը լեցնեն դատարաններու առաջին յարկը որ գեղարդար ծաղկանոցի մը վերածուած է:

* * *

ԹԱՓՈՐԸ

Ժամը եր. մէկ ու կէսն է:

Զինուորական խումբերը դատարանը կը շրջապատեն. անգլիական բանակէն զինուորներ ամէն մէկ երկու քայլի, քով քովի շարուած են թափորին անցնելիք փողոցներուն երկու կողմը:

Այս վայրկեանին քաղաքը պատկառելի և հանդիսաւոր երեւոյթ մը ունի:

Զինուորական կարգապահութեամբ մը քսան վայրկեանի մէջ թափորը կազմուած է և երբ Սակարանին ճակատի ժամացոյցը ժամը երկուք կը զարնէ, թափորը կը սկսի շարժիլ ու կը յառաջանայ հետեւեալ կարգով:

Նախ և առաջ անգլիական և եգիպտական բանակներէ զօրագունդեր, ամէնքն ալ հեծեալ, ծանր քայլերով կը սկսին ընթանալ: Առոնցմէ անմիջապէս ետքը կու գան Royal Irish Fusiliers Regimentի նուագախումբը որ կը նուագէ marche funèbreը: Երաժշտասէրներէ կազմուած «Banda Savoia» նուագախումբը կը հետեւի վերիններուն:

Այս կրկին խումբերուն ետեւէն կու գան քաղքիս ջրհանկիր զինուորներու խումբը, թաղապետութեան շաւուշները, խառն և տեղական դատարաններու պահակները: Թափորին բուն կարեւոր մասը ասոնցմէ ետքը կը սկսի. կառավարական և ազգային դպրոցներու աշակերտները, աղջիկ թէ մանչ, ընկերակցութեամբ իրենց տնօրէններուն և ուսուցիչներուն, գլխիկոր կը քալեն և անոնցմէ շատեր սեանք որ տեսարանին մեծութենէն ազդուած՝ մանկական անկեղծ արցունքներ կը թափէին ճամբուն երկայնքը:

Այնուհետեւ պսակներն են որ կը սկսին. անհամար են ասոնք, խորհրդաւոր ու գեղատեսիլ: Զորս չորս հոգի կը կրեն այդ վիթխարի ծաղկեպսակները որոնց թուահամարը պիտի տամ քիչ ետքը:

Պսակներէն ետքը, հանգուցեալին պատուանշանները ութը սեւ թաւիշէ բարձիկներու վրայ կը տանին ութը հայ սեւագգեստ երիտասարդներ:

Աւելորդ կը համարիմ զանոնք մի առ մի թուել. սաչափ կարելի է ըսել որ աշխարհիս ամէն պետութիւնները, մեծ թէ փոքրիկ, ամէնքն ալ այդ մեծ մարդուն արժանիքը և տաղանդը դնահատելով, առաջին կարգի պատուանշաններով իրենց յարգանքը և հիացումը յայտնել ուզած են:

Բարձիկներու առաջինին վրայ զետեղուած էր առաջին կարգի Օսմանիէ պատուանշանը:

Եկեղեցական դասը կը հետեւէր պատուանշաններուն:

Երկու կարգի վրայ կ'ընթանային հայ և խստի եկեղեցականները՝ իրենց գլուխս ունենալով Յակոբ Ագոտ եպիսկոպոսը և Ամսա Քրիբլոս խստի Պատրիարքը, շրջապատուած Աղեքսանդրիոյ քարոզիչ Վահրամ վարդապետէն և ուրիշ երեք վարդապետներէ. դպիրներու երկար շարքը ասոնց առջեւէն կ'երթար առանց սակայն երգելու, ինչ որ կ'աւելցնէր թափորին տխրագեցիկ հանգամանքը:

Կղերական դասին ետեւէն կ'ընթանար մեռելակառքը՝ չորս զոյգ փառաւոր ձիերու լծուած, ամէնքն ալ սեւ թաւիշէ ծածկոցներով և որոց ամէն մէկուն քովէն կը քալէին Պէրպէրիներ՝ բոլորովին սեւ հագուած:

Մեռելակառքին չորս անկիւնները՝ սև շղարշի մը տակ ընդնշմարուող դրօշի մը մէջ առնուած էին, որ կիսովին ծածկուած էր արդէն ծաղկեպսակներու կուտակումին տակ:

Դագաղին կը հետեւէր Պօղոս փաշա Նուպար, հանգուցեալին որդին, իրեն հետ ունենալով իր մօտաւորագոյն աղգականները՝ Տիգրան փաշա, Մ. Մարկոսիֆ պէյ և Տիար Ժ. Բռէյրէն:

Ասոնց կը հետեւէին՝ Բարձր. Խտիվին ներկայացուցիչ Հասան փաշա Ասան, արարողապետ Ն. Բարձրութեան. Նախարարները՝ իբաց առեալ Մուսթաֆա փաշա Ֆէհմի՝ նախարարապետ, որ հիւանդութեան պատճառով չէր կրցած ներկայ գտնուիլ և որ գրաւորապէս իր ցաւակցութիւնները յայտնած էր Պօղոս փաշայի:

Յետոյ կու գային. խտիվական խորհրդականները, անկիւքան եկեղեցւոյ ներկայացուցիչները, սկովտական եկեղեցւոյ երէցները, յոյն, կաթոլիկ, խստի, մարոնի կղերը և հրեաներու բարձունապետը:

Ասոնցմէ անմիջապէս ետքը Լօրտ Քրոմըր և դիւանագիտական մարմինը՝ ամբողջովին, անգլիական բանակին հրամանատարը, ցամաքային և ծովային բարձրաստիճան սպաները, և նաւահանգստին մէջ գտնուող զրահաւորներու հրամանատարները:

Ասոնցմէ ետքը դատաւորական մարմինը՝ կուրծքերնուն վրայ իրենց յատուկ ժապաւէնով, պետական բարձրաստիճան պաշտօնեաները, Աղեքսանդրիոյ թաղապետութեան անդամները. տեղացի և օտարազգի երեւելիներ, դրամատէրներ, վաճառականներ և ուրիշ հազարաւոր անձնաւորութիւններ:

Թափորին շարքը կը վերջացնէր հեծելազօրքերու ջոկատ մը, որուն կը հետեւէր ամբողջ քաղաքը, եթէ կարելի է այսպէս անուանել այդ ամբոխը:

Ճիշդ ժամէ մը կը հասնինք եկեղեցին:

* * *

ԵԿԵՂԵՑԻՒՆ ՄԷՋ

Շրջափակի մեծ դռնէն սկսեալ մինչեւ տաճարին դուռը, պարագային յարմար վայելչութեամբ զարդարուած է:

Մտից դուռը ինչպէս նաեւ կողմակի կամարները նեւ շղարշներով ծածկուած են, և դրան ճակտին վրայ Ն վերտառութիւնը դրուած է:

Նուագախումբը, զինուորները, դպրոցներու աշակերտները կը զատուին թափորէն և մնացեալները միւնոյն կարգով կը հասնին տաճարին առջեւ:

Եկեղեցին իր աւագ օրերու զարդարքը ունի:

Ութը հոգի, ընկուզենիէ նրբարուեստ դագաղը մեռելակառքէն կ'իջեցնեն և կը զետեղեն մահաբեմին վրայ, որ տաճարին մէջտեղը կը բարձրանայ շրջապատուած ծաղկի թաղարներէ և մոմերէ: Արարողութիւնը որ հաղիւ քսան վայրկեան տեւեց, շատ վայելուչ, խորհրդաւոր և կանոնաւոր եղաւ սակայն:

Քահանաներուն կշռուած, չափուած շարժուածքը, դպիրներուն ցած ու ներդաշնակ երգեցողութիւնը խորին տպաւորութիւն մը թողուցին բոլոր ներկաներուն վրայ:

Տ. Յակոբ Աշոտ Եպիսկոպոս կարճ և կոկիկ դամբանական մը խօսեցաւ:

* * *

ԴԱՄԲԱՐԱՆԸ ԵՒ ՃԱՌԵՐԸ

Տաճարին ճիշտ կիսն է այն պարտէզը՝ ուր Եուսուֆեան Պօղոս պէյի և Նուպարեան Առաքել պէյի շիրիմները կը բարձրանան: Այս վերջինին դեռնադամբարանին մէջն է որ առժամապէս պիտի պահուի Նուպար փաշայի մարմինը:

Դագաղը՝ որուն վրայ կ'երեւան փաշային համազգեստը և սուրը, միւնոյն հանդէսով դուրս կը հանուի տաճարէն և ձեռքի վրայ բռնուած կը տարուի իր վերջին օթեւանը: Պօղոս փաշա յուզուած է և ջերմօրէն կ'արտասուէ:

Կրօնական արարողութենէն ետքը դագաղին կը մօտենայ Ֆախրի փաշա, նախարար հանրօգուտ շինութեանց, և ի դիմաց եգիպտական կառավարութեան ճառ մը կ'արտասանէ արաբերէն լեզուով և կը յիշէ այն անմոռանալի ծառայութիւնները զորս կէս դարէ ի վեր ընծայած է Նուպար փաշա Եգիպտոսի: Կը դրուատէ անոր բարձր տաղանդը, անընկնելի կամքը, գթասէր հոգին և կարեկից սիրտը:

Վերջացնելէ առաջ, վերջին ողջոյն մը կ'ուղղէ, յանուն Եգիպտոսի՝ երկրին ամէնէն հոյակապ նախարարին, մեծանուն Նուպարի յիշատակին:

Ունկնդիրները յուզուած են և հեծկլտուքներ կը լսուին յուզարկաւորներուն մէջ:

Այս ճառէն ետքը Պ. Մոսիս Պէլլէ, խառն դատարաններուն նախագահը, փբրանսերէն լեզուով հետեւեալ ճառը կը կարդայ.

* * *

«Պարոններ,

«Ոչ-ոք չունիմ ձեզի յիշեցնելու քաղաքական ասպարէզը պետական այն նշանաւոր անձնաւորութեան՝ զոր կորսնցուց Եգիպտոս և որ այլ եւս պատմութեան կը պատկանի. ուրիշներ ինձմէ աւելի ձեռնհասօրէն պիտի ընեն այս բանը: Բայց, իրեւ նախագահ Խառն Դատարաններու Վերաքննիչ Ատեանին, կուգամ՝ յանուն իմ պաշտօնակիցներուս՝ վերջին ու հանդիսաւոր մեծարանք մը ընծայելու տխուր պարտականութիւնը կատարել: Ամէնքիդ ալ գիտէք թէ 1875էն առաջ դատական վարչութիւնը ինչ էր Եգիպտոսի մէջ: Նուպար փաշա՝ այն հաղուագիւտ խելքով և բարձր իմացականութեամբ՝ որոնք իր յատկանիշերն էին, առաջինը եղաւ ըմբռնող թէ բարենորոգման պէտք ունի ան: 1870էն իսկ ըսաւ Եւրոպայի. — Բարւոք դատարաններու շնորհիւ է որ բարւոք վարչութիւն ձեռք կը բերուի: — Տեղական իշխանութեան վրայ իր խմաստուն խորհուրդներուն ազդեցութեամբ, և տէրութեանց ներկայացուցիչներուն թանդագին աջակցութեանը շնորհիւ, և շնորհիւ մանաւանդ իր տոկուն յարատեւութեանը, Խառն Դատարանները հաստատուեցան:*

«Այն արդիւնքները՝ զորս Նուպար փաշա նախատեսած էր, իրականացան: Երկրին վարչական և ելմտական վերակազմութիւնը՝ դատական բարենորոգման բնական հետեւանքը եղաւ: Դատարանները իրենց վիճաներով անանցանելի պատուար մը կանգնեցին զեղծումներու դէմ: Ուրեմն, Նուպար փաշա Եգիպտոսի վերանորոգիչներէն մէկը եղաւ. և ինչ որ ալ ըլլան իր միւս արժանիքները՝ հանրային երախտագիտութեան, դատական բարենորոգումը՝ անոր կեանքին ամէնէն հոյակապ գործը պիտի մնայ: Եւ իրաւ ալ իր նախասիրած գործն էր, ինչ մեծ հոգածութեամբ հսկեց անոր վրայ, և հետեւեցաւ անոր յառաջդիմութիւններուն:

«Վերջապէս, Պարոններ, իբր թէ ինքզինքը մեզի միացնել ուզէր վերջին կապով մը, իր այնքան սիրած այդ դատարանի պաշտօնատան մէջն էր որ հանգչեցաւ Նուպար փաշայի մարմինը, ամփոփուելէ առաջ իր հանգուցեալ եղբօրը քով, որմէ այնչափ սիրելի յիշատակ մը կը պահէր միշտ:

«Պոնարհինք, Պարոններ, անհետացող այս մեծ դէմքին առջեւ, որ այնքան սիրեց արդարութիւնը: Երանի՛ թէ մեր խոր փշին այս արտայայտութիւնը սիրտնանք մը ընծայէ սգաւոր ընտանիքին, որմէ այնչափ տխրութեամբ բաժնուեցաւ Նուպար փաշա,—իր այրին՝ որ անոր կեանքին ընկերը եղաւ ու այնքան անձնուիրութեամբ շրջապատեց զինքը; մինչեւ իր կեանքի վերջին օրերուն մէջ, և իր զաւկին՝ որով իրաւունք ունէր հպարտանալու և որ նախասահմանուած է յաւէրժական պահելու մեր մէջ անուն մը՝ որ չպիտի մոռցուի:»

* * *

ԹԱՂՈՒՄԸ

Այս բանախօսութիւնները աւարտելուն, դագաղը կ'իջեցնեն դեռնադամբարանին մէջ:

Եգիպտական հողին՝ ասկէ աւելի թանկագին աւանդ մը չէ յանձնուած ժամանակներուն մէջ:

Նուպար փաշա վերջինն է այն հաղուագիւտ եգիպտացիներէն որոնք Եգիպտոսը զարգացեալ երկիրներու կարգը անցուցին:

Եգիպտոսի մեծ նախարարներու վերջինը, Նուպար փաշա, և Խարթումի առաջին կառավարիչը՝ Առաքել պէյ Նուպար, դէպքերու անբացատրելի զուգադիպութեամբ մը այսօր միւնոյն դամբարանին մէջ կը միանան, իրենց քովը ի վեր ունենալով Պօղոս Պէյ Եուսուֆեանը՝ ուրիշ մեծ դէմք մը որ միակ նախարարը և աշխարհը եղած է խտիվական դերդաստանի նախահայր Մէհմէտ Ալի փաշայի:

Մարդկութեան և իմանաւորի հայութեան պատիւ բերող այդ երեք անձնաւորութիւնները՝ Պօղոս, Առաքել և Նուպար՝ այսուհետեւ պիտի հանգչին իրարու քով փոքրիկ պարտէզի մը մէջ, եգիպտական Բանէէն՝ որուն վրայ օրքան արդարացի պիտի ըլլար գրել

«Եգիպտոս երախտաւորս»

Ահա՛ այդ դրան առջեւն է որ Պօղոս փաշա թէև ընկճուած՝ բայց անշուշտ հպարտութեամբ ընդունեց ամբողջ Եգիպտոսի ցաւակցութիւնները:

Ժամը 4ին աւարտեցաւ այդ անմոռանալի օրուան տխուր հանդիսաւորութիւնը:

* * *

ՊՕՂՈՍ ՓԱՇԱ

Պօղոս փաշա՝ ընկճուած և վշտաբեկ՝ ուղղակի Օթէլ Խտիվիալ գնաց, ուր իջեւանած է ընտանեօք:

Հոն հասնելէն կէս ժամ ետքը քաղքիս երեւելի Հայերէն կազմուած պատուիրակութիւն մը ի դիմաց Եգիպտոսի Հայ գաղթականութեան ցաւակցութիւն յայտնելու համար ներկայացաւ իրեն: Փաշան խորապէս զգածուած շեշտերով իր ամենայերմ շնորհակալութիւնները յայտնեց այն ամէն Հայերուն որոնք Բարիզէ սկսեալ մինչեւ Աղեքսանդրիա որ և է միջոցաւ միացան իրեն, սրտաբուխ և անկեղծ արտայայտութիւններով պատուելու համար իր սիրելի հօր և մեր ազգայնակցին փառաւոր յիշատակը:

Մասնաւորապէս իր շնորհակալութիւնները յայտնեց Աղեքսանդրիոյ ընիկ և գաղթական հայերուն, որոնք անքննադատելի կերպով պատուաբեր մասնակցութիւն մը ունեցան յուղարկաւորութեան մեծ և տխուր հանդէսին և օտարներու գեղեցիկ օրինակ մը ընծայեցին իրենց բարեկրթութեան, ազնիւ զգացումներուն և միահամուռ վշտակցութեան:

Ոչ նուազ զգածուած է նաեւ հեռուէն եկած անհամար ցաւակցական ցոյցերուն համար, որոնց մէջէն մասնաւորապէս յիշատակեց Պօղոսյ և Երուսաղէմի Ամենապարիւրքերուն ցաւակցական հեռագիրն և կոնդակը:

Օթէլին վարի բակին մէջ դրուած արձանագրութեանց յատուկ տեսակը զարաւոր անուններու ստորագրութեամբ կը ծածկուի:

Այցելուները իրարու կը յաջորդեն եւ այցելութիւնները կը տեւեն մինչեւ գիշերուան ժամը տասը:

* * *

ԾԱՂԿԵՊՍԱԿՆԵՐԸ

Կարելի չէ մէկիկ մէկիկ յիշատակել Նուպար փաշայի գագաղին նուիրուած բոլոր ծաղկեպսակները, ամէնքն ալ իրարմէ աւելի գեղ, որոնք տասը կառքերու մէջ լեցուած կը տարուէին մեռելակիր կառքին ետեւէն: Ցիշենք ամէնէն աւելի աչքի զարնողները, զորս նուիրած էին՝ Պօղոս փաշա և Տիկին Նուպար փաշա, Բարիզի Հայ գաղութը, Բարիզի Հայ ուսանողութիւնը, Մարսիլիոյ հայ գաղութը, Գահիրէի և Աղեքսանդրիոյ հայ գաղթականութիւնները՝ առանձին, Ընթերցասիրաց ընկերութիւն Գահիրէի, Ազգային վարժարաններ, Տիգրան փաշա, Եագուպ Սրբին փաշա, Բարթող պէյ, Լեւոն պէյ Յակոբեան (հանգ. Թագաւոր փաշայի որդին), Բէյլիզեան պէյները, Սեդրակ էֆ. Դաւիթեան, Պօղոս պէյ Աջքեան, Եուսուֆ Աղիզ պէյ (անդամ Գահիրէի Խառն Դատարանին), Երուանդ էֆ. Աղաթոն, Յոգեթ. Ժամկոչեան, Մելքոնեան եղբարք, Գէորգ Եուսուֆ ընտանիք, Ա. Մանթաշեան տունը:

Լորտ Քրոմըր, իր զրկած ծաղկեպսակին կցած էր այցաքարդը՝ որուն վրայ իր ձեռքով գրած էր. «A Nubar Pacha, souvenir d'estime et d'amitié»: Նոյնպէս աչքի կը զարնէին Եգիպտոսի նախարարներուն և Ելմտական նախարարութեան խորհրդականին զրկուած ծաղկեպսակները: Օտարազգիներու կողմէ նուիրուածներէն յիշենք նաև՝ Պոտի հասարակութիւն, Աղեքսանդրիոյ Խառն Դատարանին անդամները, Եգիպտական կաճառ, Հիւսէյին փաշա Քամէլ, Յոյն-Կաթոլիկներու բարեգործական Ընկերութիւն, Թաղապետութիւն Աղեքսանդրիոյ, Շաքուր պէյ, Եգիպտական երկմտուղիներ, Հեռագրական վարչութիւն, Հելլէն հասարակութիւն Աղեքսանդրիոյ, Մանսուրայի Խառն Դատարանին անդամները, Բուէտի Լիսնէ, Հանրային պարքի վարչութիւն, Գահիրէի Ջուրի Ընկերութեան պաշտօնէութիւն, Աղեքսանդրիոյ նաւահանգիստի և փարոսի վարչութիւն, Կոմս տը Զոկեալ, Սինտիոս, Սալվակօ, Մանուսարդի, Շէրիւպինի, Վիլքոքս, Բոր-Սմիտի մաքսատան տնօրէնը, Զէրվուտաքի եղբարք, Քուբի գործակալութիւն, Քրէսքէն ընտանիք, Ա. Լաքարիս, եւն, եւն:

* * *

Այս ճոխ և շքեղ պսակներուն մէջ, իր մասնաւոր տեղը ունէր խեղճուկ, պարզ ու միմիայն գովինիներէ շինուած ծաղկեպսակ մը, զոր Եգիպտոսի աղքատ հայ գաղթականները իրենց իսկ ձեռքով պատրաստած ու նուիրած էին Նուպար փաշայի դագաղին:

Պօղոս փաշա շատ զգածուած էր սակայն, այդ համեստ ու պարզուկ նուէրէն:

* * *

ՄՈՒՇԻ ԴԱՇՏԸ

Բ.

Դաշտը ծայրէ ի ծայր հարթ և տափարակ է, միայն տեղ տեղ՝ աւելի լեռներու ստորոտները անհարթութիւններ, կամ դարաւանդներ կան՝ դէպ ի ներս ցցուած, որոնք իրենց ծաղկալից պատեանով գեղեցիկ երեւոյթ մը կ'ընծայեն անոր: Իր համայնապատկերը ու հեռանկարը՝ սքանչելի է, մանաւանդ երբ որ բանձրիկ լեռներէ դիտուի: Ամառը՝ թանձրամսուխ շոգիները՝ չէկ ու գոհար արեւու ճառագայթներու հետ ժանգառի ստուերով մը հովանի կը կապեն իր վրայ, ու վերէն կը սաւառնին անդադար արագիլներ, արծուիք, բազէներ, ուրուրներ՝ և իրբրնկածայն կռունկներ. իսկ ձմեռը, դեկտեմբերէն սկսեալ՝ մուշ մը կը պատէ անոր մակերեւոյթը որ խաղաղ լճակի մը տեսարանը կը կազմէ. այնպէս որ զանազան կէտերէ ու բարձրութիւններէ՝ անծանօթի մը համար՝ միապաղաղ ծով մը պիտի համարուի: Սակայն այս մշուշը պատճառ մը չէ որ Մշոյ դաշտը՝ գեղապարար հարթագետին մը չնկատուի, ինչպէս կ'ըսէ տեղական առած մըն ալ,—«Մշոյ սարեր մշուշ է, իր հողն ու ջուր անուշ է»: Աւելի ընդարձակ տարածութեամբ՝ հովիտ մըն է այս դաշտը՝ նման լեռնական հովիտներուն, որոնք իսկապէս դրախտ մըն են: Բարեխառն ցամաքներու ամէն բոյսերը կ'ամին հոն բազմերանգ, գունագեղ, թփուոյ ու պարարտ: Խոտեր, թուփեր, ծառեր, ծաղիկներ, վարդեր, մանուշակներ՝ նարդոս-շուշաններ, անթառամներ, գենարլ և աղբանց ծաղիկներ՝ տեսակ տեսակ բանջարեղէններով՝ քաշմիրի գորգերէ աւելի սիրաշոյք կը զարդարեն ու կը պճնեն իր յատակն անուշացող և արդասաւոր: Իր հոյակապ տեսարանը իր բոյրերուն ու գալարներու քնքշութիւնը աւելի սպիտակ տեսնելու համար գարնան ատենները հոն ըլլալու է, վայելելու համար միանգամայն իր անսար ու ջինջ օդը և շողն արեւուն կենսատու: Հարիւրաւոր գեղեր փռուած են մարգագետնին վրայ և իրենց փոքրիկ, ցանուցիր ծառաստաններով ու բանջարանոցներով՝ լայնածաւալ՝ բնական պարտիզի մը՝ աննման տեսարանը ցուցադրած:

Մուշի դաշտը՝ վարչական կերպով՝ նախ երկուքի, և այժմ երեք շրջանակի (գոլ վիւարիութեան) վերածուած է: Առաջին կամ արեւելեան գիւղախումբը կոչուած է Աւազաղբիւր Գոլ. Բ.ը կամ մէջին՝ (հիւսիսի կողմը՝ Դաղանոցատորտ) Ախման-Գոլ, իսկ Դ.ը կամ արեւմտեան՝ Զիարէթ Գոլ: Երեք գիւղախմբին և Մշոյ հետ միացուած շրջանակին մէջ՝ 90-100ի մօտ հայաբնակ գիւղեր կան, որոցմէ կարեւորներն են. Վարդենիս՝ 150 տուն, Ցրոնք՝ 200, Խասգիւղ 3-400, Նորշէն (հայ-կաթոլիկ) 3-350, Բրդադոմ՝ 100, Արտոնք՝ 80, Խարց (ըստ ոմանց Հարց) 60, Յուչտամ՝ 80, Բերգակ՝ 80-100, Առիչ՝ 150, Զրիք՝ 100, Գառնին՝ 120, Գոլբաղամ՝ (հոս կը մշակուի Մուշի հոտաւէտ ծխախոտը) 130, Շեխալան՝ 80, Կուրվոն՝ 80, Աւրան՝ 150, Խէյվիան՝ 100, Գումն՝ 80, Զիարէթ՝ 150:

Հոն գիւղերուն ստուար մեծամասնութիւնը բլրակաւոր է եղեր: Այդ բլրաներն ալ արուեստական: Նախապատմական դարերու մէջ՝ քրտնաթոր ահագին աշխատութեամբ շինուած են: Իւրաքանչիւր հողաբլուր կազմուած է իր անմիջական շրջականերէն առնուած հողերով: Թրամատները մինչեւ այսօր որոշ կերպով կ'երեւան: Այս տեղատեղը հոյակապ, գեղեցիկ շինուածքներ ալ եղեր են, ու շատ անգամ՝ դիպուածական պեղումներով՝ անոնց մէջէն դուրս են եկեր նախնական դարերու ձեռագործ առարկաներ, անօթներ, արծաթով զրուագուած հողէ ճրագներ, մանեներ, արոյրէ աշտանակներ, փոքրիկ արձաններ (արոյրէ), եւն.:

Այս կարգի դաշտային հողաբլուրներու թիւը 15-20ի կը հասնի, ամէնքն ալ գիւղերու կեդրոնները զետեղուած են: Զեռոր պատմագրի յիշած գիւղերը կամ աւաններ, որոնք մինչեւ 1000 երդիք տուն կը պարունակեն եղեր, ամէնքն ալ բլրակաւոր են. անոնց գոյութիւնը նախապատմական դարերէ կը սկսի:

Ժողովրդական ընդհանուր աւանդութիւն մը կայ թէ՝ ատենօք դաշտը լճակ մը եղած է, ու մինչեւ սարերու սիրտը՝ ջրով ծածկուած, և այդ բարձրութենէն՝ արեւմտակողմը փոքրիկ անցք մը միայն ունեցած է: Յետոյ, տակաւ տակաւ քերելով լեռները, վիհեր, ձորեր ձեւացուցեր և դուրս վազեր է, թէ՝ այս ալ ատուածային տնօրէնութիւն մըն է, ու ջրի փոխարէն՝ կամ յիշատակ՝ ձմեռնային մշուշը մնացեր է: Այս աւանդութիւնը շատ անբնական չէ: Քանի մը տարի առաջ Հերկերտ գիւղի բնական բլուրներէն՝ սալաքարեր հանուած ատեն՝ գտնուեցան քարացած ոստրէներ, խեցեմորթեր, կըրեաներ և ուրիշ ջրային կենդանիներ որոնց պատեանները ու մարթերը՝ տակաւին նշմարելի էին: Կը պատմեն նաև թէ այն ատենները լերանց, բաղուկներու բարձրութեան վրայ միայն կը գտնուէին բնակելի շէնքեր: Վէպեր ալ կան աւանդող թէ՝ հանգիպակաց երկու շէնքերէ աղջիկ և երիտասարդ մը իրարու կը սիրահարին, ու վերջինը՝ գիշեր ատեն՝ լողալով կը կարէ եղեր ջուրերու ահագին տարածութիւնը և իր սիրուհւոյն կ'այցելէ:

Մեղրագետի ակներէն դէպ ի դաշտ չորս հինգ ժամու տարածութեան մը վրայ՝ Վարդենիս, Ազբէնէս, Կօտի, Մուշաղէն, Աւգուտ գեղերուն մէջտեղը ճախճային գետին մը կայ զոր տեղացիները կ'անուանեն Շամբ, և որ ծածկուած է՝ խիտ առ խիտ՝ բոյսերով ու խոտերով որոնք մինչեւ 2-3 կանգուն բարձրութեամբ ծիլեր կ'արձակեն, ու ամրան սնոտա մը կը ձեւացնեն, ուր լեցուն են խոզերու երամակներ, արջերու, գայլերու վոհմակներ: Խոտերը մեծագոյն մասամբ կը քաղուին շրջակայ երկրագործներէն: Տղմուտ ու ճահճային մասեր ալ կան, որոնք մարդոցմէ անկոխ և անմատչելի են. անոնց մէջ խրողը անդնդասոյզ կ'ըլլայ:

Թէ ինչո՞ւ համար քաղաքը կոչուած է Մուշ, կամ ինչ է ստուգաբանութիւնը. այս մասին կարծիքները տարբեր են: Ոմանք կը կարծեն թէ Մուշ աղաւաղումն է մշուշ բառին: Այս հարցը լեզուագէտներու և հնագէտներու կը վերաբերի, ուստի անոնց ուշադրութեանը կը յանձնենք:

Մուշ — ՈՒԽՏԱՒՈՐ

Մ Ա Հ

Պ· ՖԷԼԻՔՍ ՖՈՌԻ

ՆԱԽԱԳԱՀ ՖՐԱՆՍ· ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԵԱՆ

Այս առաւօտ Բարիզէն հեռագիր մը անակնկալ լուր մը կը հաղորդէ· Ֆրանսական Հանրապետութեան Նախագահ Պ· Ֆէլիքս Ֆոռ, երէկ գիշեր, ժամը 10ին (Ր· Ե·) կաթուածահար ըլլալով մեռեր է, յիսունրդութիւն տարեկան։

Ժողովրդական Նախագահ մը եղած էր Պ· Ֆէլիքս Ֆոռ՝ Ֆրանսայի համար։ Հաւատս ծնունդով անձնաւորութիւն մը և իր ապարէշն ալ պարզ արհեստով մը սկսած ըլլալով, միշտ առիթը կը փնտռէր ուղղակի յարաբերութեան մտնելու ժողովրդին հետ, որուն ամէնէն պարզ դասակարգերը կ'այցելէր՝ քաղաքեր մը ըլլալով աշխատութեան։ Անկեղծորները և գլուցները ամէնէն աւելի կ'ընդունէին իր այցելութիւնները որոնց շարքը երկար կ'ըլլար միշտ, ամէն անգամ որ արձակուրդի օրերը սկսէին։ Կենցաղագէտ մը ըլլալով, վերջին ծայր փափկութեամբ կը վարէր նախագահութեան արդէն իսկ փափուկ պաշտօնը՝ որու միջոցին կայսրեր ու կայսրուհիներ, թագաւորներ ու թագուհիներ և ամէն երկրի ու ազգութեան պատկանող իշխաններ ընդունելու հարկին մէջ դրսնուեցաւ։ Այդ կենցաղագիտական հաղուագիւտ ձիրքը գրեթէ իր ամէնէն մեծ յատկութիւնը պիտի մնայ։ Ինքը, մանաւանդ զիտէր պատշաճեցնել այդ ձիրքը իւրաքանչիւր դասակարգի· իշխաններուն հետ իշխանավայել յարգանքով կը վարուէր և ժողովրդին հետ ալ ճշմարիտ ժողովրդի զաւկի մը պէս· ածխահանքեր կ'այցելէր, և կ'իջնէր անոց ամէնէն մթաստուեր խորութիւնները՝ որոնցմէ միշտ մրոտած ձեռքերով ու երեսով դուրս կ'ելլէր, առանց իսկ ամենաշղտիկ տաղտուկ մը արտայայտելու։ Իր այդ ժողովրդականութիւնը որ Ֆրանսայի բոլոր խաւերուն մէջ տարածուած էր, կարելի է ըսել մը ատեն մոռցնել տայ այն ցաւալի խնդիրները՝ որոնք Ֆրանսան կը յուզեն այս պահուս, և ժողովուրդը խմբուելն, վերջին յարգանք մը տալ մնացեալ այդ մարդուն՝ որ կարելի է Ֆրանսայի Հանրապետութեան ամէնէն աւելի ժողովուրդին մտիկ նախագահը եղաւ։

Պ· Ֆէլիքս Ֆոռ ծնած էր 1841 յունուար 31ին, և Բարիզցի օթոցարարի մը որդին էր։ Իր պատանեկութեանը աչկերտ մնաւ խաղասորդի մը քով, Թուռ և Հավռ գնաց բաղդ փնտռելու, և այս վերջին քաղքին մէջ հաստատեց իր բնակութիւնը։ Հոն նաւային գործերու մէջ մնաւ, և այնքա՛ն յաջողեցաւ իր խելքով ու աշխատասիրութեամբ, որ օրին մէկին ալ նաւատէր եղաւ, ծովային վաճառականութիւն ըրաւ ու այս հանգամանքով անգամակցաւ Հավռի առեւտրական Սենեկակին և առեւտրական Դատարանին։

Պ· Ֆէլիքս Ֆոռ՝ իր երիտասարդութեանը՝ այնքան քաջ զինուոր էր, որքան ճարպիկ վաճառական։ 1870ին Ֆրանքուգերման պատերազմին ժամանակ, չարժուն պահապան զօրքերու մէջ սպայի պաշտօն ունեցաւ և Հավռէն Բարիզ օգնութիւն հասցուց։ Առաջին անգամ երեսփոխան ընտրուած էր 1881ին, և կը պատկանէր «Հանրապետական միութիւն» կոչուած խումբին, որուն պետերէն մէկն էր։ Յետոյ, 1884ին, Նախարարութեան մասնակցեցաւ ծովային նախարարի պաշտօնով, որմէ բարձրացաւ Նախագահութեան։

Պ· Ֆէլիքս Ֆոռ վեցերորդ Նախագահն էր Ֆրանսական արդի Հանրապետութեան, յաջորդելով, ինչպէս կը յիշուի, Պ· Քազիմիր Բէռիէի՝ որուն պաշտօնավարութիւնը այնքան կարճատեւ եղաւ։ Նախագահական վերջին ընտրութեան մէջ, 1895 յունուար 31, Պ· Ֆէլիքս Ֆոռ ընտրուեցաւ 430 քուէով, իրեն մրցակից ունենալով Պ· Պոխսոնը և Պ· Վալտէք-Ռուսոն։

Պ· Ֆէլիքս Ֆոռի Նախագահութեան շրջանը Ֆրանսայի համար նշանակելի պիտի մնայ մանաւանդ սա պատճառով, որ այդ տարիներուն մէջ վերջնականապէս կնքուեցաւ Ֆրանքռուս Նիզակակցութիւնը՝ ուրկէ Ֆրանսա բարոյական մեծ ազդեցութիւն մը շահեցաւ Եւրոպայի մէջ։

Պ· Ֆէլիքս Ֆոռ, ինքն ալ անձնապէս նպաստեց այդ դաշնագրին կնքման, Ռուսիոյ հետ մտակելով ամենապատ բարեկամութիւն մը, որուն մէջ չմերացաւ բնաւ, և որուն ամէնէն լաւագոյն ապացոյցները կը բերեն նկատելի Ռուսիոյ Նիքոլա Բ· կայսեր Ֆրանսա այցելելը և Պ· Ֆէլիքս Ֆոռի ալ փոխադարձ այցելութիւնը ի Բեռլերսպուրկ։

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պ· ՖՈՆ ՊԻԼՈՎԻ ՃԱՌԸ.— Անգլիոյ լրագիրները չատ կը խօսին Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ· ֆոն Պիլովի ճառին վրայ Գերմանիոյ և Մ· Նահանգաց յարաբերութեանց մասին, ինչպէս հրատարակեցինք երէկ։ Թայմզ բարերատիկ գուշակութիւն մը կը համարի Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարին խօսքերը՝ իբրև հաստատուն հիմ մը իրաց այն նոր կացութեան որ առաջ եկաւ սպանեւամերիկեան պատերազմին արդիւնքով։ «Գերման ժողովուրդը, կ'ըսէ Թայմզ, մեզի պէս գործնական տեսակէտով կը նկատէ անցած դէպքերը։ Գերմանիոյ և Մ· Նահանգաց միջեւ մերձեցում մը համակրութեամբ պիտի ողջունուի իբրև ուրիշ տեսակ երաշխաւորութիւն մը աշխարհի խաղաղութեան ու յառաջդիմութեան։» Մորնինկ Բոսթ ալ կ'ըսէ թէ Մ· Նահանգները որոնք նոր և աւելի մեծ շուքի մը մէջ կը մտնեն, պէտք է այլ ևս թողուն զընդասեղի հարուածի քաղաքականութիւնը որուն ցարդ կը հետեւէին Գերմանիոյ նկատմամբ։ Անգլիական թերթը յոյս կը յայտնէ որ Ուաշինկթընի իշխանութիւնները հանդիսաւոր պիտի ընդունին Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարին իրենց կարկառած ձեռքը։

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆՆԵՐԸ.—Օթիս զօրավարին մէկ հեռագիրը, որ անցեալ երկուշաբթի Ուաշինկթընէն հասաւ, կ'ըսէ թէ Մարպոնի գրաւումէն ետքը որ բոցերու ճարակ կը դառնար, կարեւոր ճակատամարտ մը տեղի չէ ունեցեր մինչեւ իրիկուն։ Առջի իրիկուն Մանիլայէն դէպ ի 12 մը-զոն հարաւ զրկուած ամերիկեան հետաքննիչներ յարձակում մը կրելով երկու զինուոր վիրաւորուեր են։ Մինչեւ հիմա ամերիկեան զօրքերու 70 դիակ գտնուած են փետր· 4ին և 5ին ճակատամարտներուն մէջ սպանուած։ Կերեւայ թէ բընիկները կը համախմբուին՝ երկաթուղիի գիծին հիւսիսային կողմը։

—Օթիս զօրավարը ուրբաթ օրուան թուականով հեռագրեց Ուաշինկթընը թէ ապստամբները բաղմաթիւ զինուոր հաւաքած էին Մանիլայի և Քալոոքանի միջեւերը, ուր Ակուինալտոյ ալ ներկայ էր։ Ապստամբները որոշած են Մանիլայի վերայ յարձակիլ և միևնոյն ատեն քաղքին մէջ ալ ապստամբութիւն մը յարուցանել։ Այսօր կէս օրն է եղաւ, կը յարէ զօրավար Օթիս, Մաք Արթուրի զօրաբաժնին ձախ թեւը Քալոոքանի վրայ ղրկեցի, ուրկէ թշնամին դիւրութեամբ դուրս հանուեցաւ։ Յարձակումէն առաջ Տիուէյ ծովակալին երկու մարտանաւերը երկու ժամ ռմբկոծութիւն կատարեցին։ Ամերիկեան ձախ թեւը հիմա Քալոոքան կը գտնուի։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԲԱՆԱԿԸ.— Այն յանձնաժողովը որ Պ· Մաք Քինլիի կողմէ կարգուած էր՝ սպանեւամերիկեան պատերազմին ատեն ամերիկեան բանակին մատակարարութեան գործառնութիւնները քննելու համար, իր պաշտօնը աւարտեր ու տեղեկագիրը ներկայացուցեր է։ Յանձնաժողովը կը մեղադրէ Մայլս զօրավարը թէ իր պաշտօնին մէջ թերացած է՝ ամբաստանելով մատակարարութեան գումարները թէ կորսուիլ գէշ վիճակի մը բանակին։ Տեղեկագիրը կը գովէ պատերազմական Նախարար Պ· Ալգէն։ Կ'առաջարկէ զանազան փոփոխութիւններ զինուորական վարչութեան մէջ։

ՀԵՐՔՈՒԼ ՄԸ.— Բեռլերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ ստոյգ չէ այն լուրը որուն համեմատ Զարը մտադիր ըլլայ ներկայ գտնուելու Աւստրիոյ-Հունգարիոյ ռազմափորձերուն։

ՊԵՐԼԻՆԷՆ կը հեռագրեն.— Գերմանիոյ ելմտացոյցի խորհրդարանական յանձնաժողովին մէջ զինուորական ելմտացոյցին վրայ վիճաբանութիւն կատարուած միջոցին, պատերազմական նախարար ֆոն Կոսլէր զօրավարը յայտարարեց թէ համոզուած է որ զինուորական ծառայութեան երկու տարուան պայմանաժամը պիտի պահուի։

ԻՏԱԼԻՈՅ Ծերակոյտը մերժած ըլլալով առեւտրական ու երկրագործական նախարարութեան օրինագիծը՝ երկրագործական անուշկներու համար, նախարար Պ· Ֆորթիս հրաժարեցաւ և Ումպերթօ թագաւորը ընդունեց այդ հրաժարականը։

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ.— Նայէ Ֆրայէ Բրեսք կ'իմանայ թէ Հունգարիոյ նախարարապետ Պառոն Պանֆի անցեալ երեքշաբթի Ֆրանց Եոսէֆ կայսեր ներկայանալու միջոցին, վատահութեան խնդիր յարուցեր է թէ՛ իր անձին և թէ՛ ամբողջ դահլիճին համար։ Նայէ Ֆրայէ Բրեսք այնպէս կը նկատէ թէ կայսրը հետեւեալ օրը նախարարապետին, երեք նախարարներուն և Պ· Զելի շնորհած ունկնդրութեան միջոցին ուղղութիւն մը տուած ըլլայ գահլիճին հետեւելիք ընթացքին համար։ Վիեննական թերթը այս պարագային Նպաստեց այդ դաշնագրին կնքման, Ռուսիոյ հետ մտակելով ամենապատ բարեկամութիւն մը, որուն մէջ չմերացաւ բնաւ, և որուն ամէնէն լաւագոյն ապացոյցները կը բերեն նկատելի Ռուսիոյ Նիքոլա Բ· կայսեր Ֆրանսա այցելելը և Պ· Ֆէլիքս Ֆոռի ալ փոխադարձ այցելութիւնը ի Բեռլերսպուրկ։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Պ· ՖՈՆ ՊԻԼՈՎԻ ՃԱՌԸ.— Անգլիոյ լրագիրները չատ կը խօսին Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ· ֆոն Պիլովի ճառին վրայ Գերմանիոյ և Մ· Նահանգաց յարաբերութեանց մասին, ինչպէս հրատարակեցինք երէկ։ Թայմզ բարերատիկ գուշակութիւն մը կը համարի Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարին խօսքերը՝ իբրև հաստատուն հիմ մը իրաց այն նոր կացութեան որ առաջ եկաւ սպանեւամերիկեան պատերազմին արդիւնքով։ «Գերման ժողովուրդը, կ'ըսէ Թայմզ, մեզի պէս գործնական տեսակէտով կը նկատէ անցած դէպքերը։ Գերմանիոյ և Մ· Նահանգաց միջեւ մերձեցում մը համակրութեամբ պիտի ողջունուի իբրև ուրիշ տեսակ երաշխաւորութիւն մը աշխարհի խաղաղութեան ու յառաջդիմութեան։» Մորնինկ Բոսթ ալ կ'ըսէ թէ Մ· Նահանգները որոնք նոր և աւելի մեծ շուքի մը մէջ կը մտնեն, պէտք է այլ ևս թողուն զընդասեղի հարուածի քաղաքականութիւնը որուն ցարդ կը հետեւէին Գերմանիոյ նկատմամբ։ Անգլիական թերթը յոյս կը յայտնէ որ Ուաշինկթընի իշխանութիւնները հանդիսաւոր պիտի ընդունին Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարին իրենց կարկառած ձեռքը։

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆՆԵՐԸ.—Օթիս զօրավարին մէկ հեռագիրը, որ անցեալ երկուշաբթի Ուաշինկթընէն հասաւ, կ'ըսէ թէ Մարպոնի գրաւումէն ետքը որ բոցերու ճարակ կը դառնար, կարեւոր ճակատամարտ մը տեղի չէ ունեցեր մինչեւ իրիկուն։ Առջի իրիկուն Մանիլայէն դէպ ի 12 մը-զոն հարաւ զրկուած ամերիկեան հետաքննիչներ յարձակում մը կրելով երկու զինուոր վիրաւորուեր են։ Մինչեւ հիմա ամերիկեան զօրքերու 70 դիակ գտնուած են փետր· 4ին և 5ին ճակատամարտներուն մէջ սպանուած։ Կերեւայ թէ բընիկները կը համախմբուին՝ երկաթուղիի գիծին հիւսիսային կողմը։

—Օթիս զօրավարը ուրբաթ օրուան թուականով հեռագրեց Ուաշինկթընը թէ ապստամբները բաղմաթիւ զինուոր հաւաքած էին Մանիլայի և Քալոոքանի միջեւերը, ուր Ակուինալտոյ ալ ներկայ էր։ Ապստամբները որոշած են Մանիլայի վերայ յարձակիլ և միևնոյն ատեն քաղքին մէջ ալ ապստամբութիւն մը յարուցանել։ Այսօր կէս օրն է եղաւ, կը յարէ զօրավար Օթիս, Մաք Արթուրի զօրաբաժնին ձախ թեւը Քալոոքանի վրայ ղրկեցի, ուրկէ թշնամին դիւրութեամբ դուրս հանուեցաւ։ Յարձակումէն առաջ Տիուէյ ծովակալին երկու մարտանաւերը երկու ժամ ռմբկոծութիւն կատարեցին։ Ամերիկեան ձախ թեւը հիմա Քալոոքան կը գտնուի։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԲԱՆԱԿԸ.— Այն յանձնաժողովը որ Պ· Մաք Քինլիի կողմէ կարգուած էր՝ սպանեւամերիկեան պատերազմին ատեն ամերիկեան բանակին մատակարարութեան գործառնութիւնները քննելու համար, իր պաշտօնը աւարտեր ու տեղեկագիրը ներկայացուցեր է։ Յանձնաժողովը կը մեղադրէ Մայլս զօրավարը թէ իր պաշտօնին մէջ թերացած է՝ ամբաստանելով մատակարարութեան գումարները թէ կորսուիլ գէշ վիճակի մը բանակին։ Տեղեկագիրը կը գովէ պատերազմական նախարար Պ· Ալգէն։ Կ'առաջարկէ զանազան փոփոխութիւններ զինուորական վարչութեան մէջ։

ՀԵՐՔՈՒԼ ՄԸ.— Բեռլերսպուրկէն կը հեռագրեն թէ ստոյգ չէ այն լուրը որուն համեմատ Զարը մտադիր ըլլայ ներկայ գտնուելու Աւստրիոյ-Հունգարիոյ ռազմափորձերուն։

ՊԵՐԼԻՆԷՆ կը հեռագրեն.— Գերմանիոյ ելմտացոյցի խորհրդարանական յանձնաժողովին մէջ զինուորական ելմտացոյցին վրայ վիճաբանութիւն կատարուած միջոցին, պատերազմական նախարար ֆոն Կոսլէր զօրավարը յայտարարեց թէ համոզուած է որ զինուորական ծառայութեան երկու տարուան պայմանաժամը պիտի պահուի։

ԻՏԱԼԻՈՅ Ծերակոյտը մերժած ըլլալով առեւտրական ու երկրագործական նախարարութեան օրինագիծը՝ երկրագործական անուշկներու համար, նախարար Պ· Ֆորթիս հրաժարեցաւ և Ումպերթօ թագաւորը ընդունեց այդ հրաժարականը։

ՀՈՒՆԳԱՐԻԱ.— Նայէ Ֆրայէ Բրեսք կ'իմանայ թէ Հունգարիոյ նախարարապետ Պառոն Պանֆի անցեալ երեքշաբթի Ֆրանց Եոսէֆ կայսեր ներկայանալու միջոցին, վատահութեան խնդիր յարուցեր է թէ՛ իր անձին և թէ՛ ամբողջ դահլիճին համար։ Նայէ Ֆրայէ Բրեսք այնպէս կը նկատէ թէ կայսրը հետեւեալ օրը նախարարապետին, երեք նախարարներուն և Պ· Զելի շնորհած ունկնդրութեան միջոցին ուղղութիւն մը տուած ըլլայ գահլիճին հետեւելիք ընթացքին համար։ Վիեննական թերթը այս պարագային Նպաստեց այդ դաշնագրին կնքման, Ռուսիոյ հետ մտակելով ամենապատ բարեկամութիւն մը, որուն մէջ չմերացաւ բնաւ, և որուն ամէնէն լաւագոյն ապացոյցները կը բերեն նկատելի Ռուսիոյ Նիքոլա Բ· կայսեր Ֆրանսա այցելելը և Պ· Ֆէլիքս Ֆոռի ալ փոխադարձ այցելութիւնը ի Բեռլերսպուրկ։

ԱԻՍՏՐԻՈՅ ելմտական ու առեւտրական նախարարութիւններն արտօնութիւն խնդրուեր է արտածման պանքա մը հաստատելու համար։ Խնդրարկուներն են Բռէյտի Ֆոնսիկ պանքան և Պառոն Լիթենպերկիր։ Դրամագլուխը տասը միլիոն քուրոն պիտի ըլլայ։

ՌՈՒՍԵՐԸ ԿԵԴՐ· ԱՍԻՈՅ ՄԷՋ.—Մատրասի (Հնդկաստան) լրագիր մը կ'ըսէ թէ Ռուսիոյ ընտիր սպաներու յանձնաժողովի մը պաշտօն տրուած է քննել կեդրոնական Ասիոյ Գարշի անուն տեղը և զինուորական գործողութեանց կեդրոն մը ընելու համար տեղեկագիր մը պատրաստել։ Գարշի, ռազմագիտական տեսակէտով, զինուորական գործողութեանց համար ամէնէն լաւագոյն կեդրոնն է և միանգամայն կեդրոնական Ասիոյ ռուսական բաժնին զինուորական ամէնէն կարեւոր կէտը· կը գտնուի Պուխարայի և Սըմրըղանտի մէջտեղը, հաւասար հեռաւորութեամբ։ Սըմրըղանտ՝ արեւմտեան հիւսիսային կողմը կ'կնայ և Պուխարայ արեւելեան հիւսիսային կողմը։ Գարշի, որ Ամուռարիայի հարաւային կողմն է, չորս կողմը երկարող կարգ մը ճամբաներու միացման կեդրոնն է։ Այդ ճամբաները կը տանին Թուրքստան, Կասպից ծով, հիւսիսային Աֆղանիստան և Պէնջէյան։ Հէրաթի և Անտէխոյի ճամբաներուն ալ կը սերի։ Գարշի կը գտնուի Սըմրըղանտէն Բէյլիի չինուելիք երկաթուղիի գիծին մէջտեղ։ Այդ գիծը եթէ չինուի, Բէյլիի Պուխարայի և Աֆղանիստանի սահմանագլուխին վրայ զինուորական գործողութեանց կարեւոր կեդրոն մը պիտի ըլլայ Ռուսիոյ համար։ Զինուորական չինութեանց յատակագիծեր չինուած են յարձակողական և կամ պաշտպանողական շարժումներու համար ամրոցներ կառուցանելու նպատակով Ռուսերը թէեւ նոր սկսած են այդ գիրքը ամրացնելու, սակայն անոր պէտքը շատոնց զգացած էին։

ՍԱՄՈԱ.—Լոնտոնի դաշնիին մանաւոր թղթաբերը, հարիւրապետ Վինթէր, անցեալ երկուշաբթի Վիլհէլմ կայսեր մատոյց Անգլիոյ թագուհիին ինքնագիր մէկ նամակը։ Նոյնպէս Պէրլինի անգլիական դեսպանին յանձնեց Լորտ Սալիսբերիի հրամանները՝ Սամոայի խնդրին համար։

—Սամոայի անգլիական ու ամերիկեան հիւպատոսները նոյն օրը խորհրդակցութիւն մը կատարեր են կղզիին վերջին դէպքերուն վրայ։ Ասոնք, իրենց կառավարութիւններուն անունով, գերման կառավարութեան պիտի առաջարկեն դեսպանախորհուրդ մը գումարել, Սամոայի խնդիրը կարգադրելու համար։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՃԱՌԻՆ.—Քանատայի կառավարութիւնը որոշեր է Ճարոնէն հոն գացող բաղմաթիւ գաղթականներու մուտքը սահմանափակելու համար միջոցներ ձեռք առնել։ բայց անոնք որ Անգլիոյ և Ճարոնի միջեւ բարեկամական յարաբերութեանց փափաքող են, խստիւ կը քննադատեն Քանատայի կառավարութեան այս ընթացքը և կ'ըսեն թէ Ռուսիոյ դէմ ի հարկին Ճարոն մեծ օժանդակ մը է Անգլիոյ, Ծայրագոյն Արեւելքի խնդիրներուն մէջ։

ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԵԾ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.—Ինչպէս ծանուցուեցաւ, Պ· Սէսիլ Բոսս քանի անգամ տեսակցած էր Պէչիլիայի թագաւորին հետ՝ Ափրիկէի հիւսիսէն հարաւ չինուելիք երկաթուղիի մեծ գիծին համար որ 7,800 քիլոմէթր երկայնութիւն պիտի ունենայ։ Կ'ըսուի թէ Լէոբոլտ թագաւորը հաւաներ է որ այդ գիծը Քոնկոյէն անցնի։ Պ· Սէսիլ Բոսս հիմա գործին դրամական մասը կարգադրելու համար կը բանակցի գերման պանքաներու հետ։ Գերմանացիները կը փափաքին որ այդ գիծը անցնի արեւելեան Ափրիկէի իրենց գաղթավայրերէն։

Պ· ՔԱՆՈՆՈՆ.— Անգլիական լրագիրները դիտել կուտան թէ Լոնտոնի ֆրանսական դեսպան Պ· Քանոն Լոնտոնի մէջ սիրելի անձնաւորութիւն մը եղած է, վասն զի բարձր դասուն կողմէ բաղմաթիւ հրաւէրներ կը ստանայ։ Յառաջիկայ շաբթուն համար ֆրանսական դեսպանը հրաւիրուած է Տըքընչայրի դուքսին հետ ճաշելու, Եորքի դուքսին և Գլուսէսթրայ հիւր ըլլալու և Լորտ-Բաղաքապետին հետ ճաշելու։

ԱՆԳԼԻՈՅ ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ.— Անգլիացիներն ալ սկսած են իրենց ծովակերքները պաշտպանողական վիճակի մէջ դնել՝ ուէյ անհանգոյ անակնկալի դէմ։ Հիմա Բիլիմութի և Բորթսմութի համար, որոնք Ֆրանսայի դէմ առ դէմ կը գտնուին, այնչափ հոգ չեն ըներ։ աւելի ուշադրութիւն կ'ընեն Իրլանդայի ծովին եզերքներուն, զորս անպաշտպան կը գտնեն։ Պրիսթոլի ջրանցքը ամրացնելու համար յատակագիծ մը չինուեցաւ։ Այս ջրանցքը կը տիրէ Իրլանդեան ծովին մուտքին, ուրկէ կրնայ ըլլալ որ զօրք ցամաք հանուին։ Անգլիոյ ետեւէն։ Այդ յատակագիծին համաձայն չորս նոր ամրոցներ պիտի չինուին, արագահարուած նոր թնդանօթներ պիտի դրուին՝ մինչեւ 14 քիլոմէթր հեռուն ռումբ արձակելու զօրութեամբ։ ընդհանրապէս նաւերու մէջ որ սովորաբար արժէք ունի։ Նոյնպէս անյուսալի կը գտնէ որ Աֆղանիստան դաշնակցի այնպիսի տէրութեան մը հետ (Ռուսիա) որուն հարկատուն պիտի ըլլայ անխուսափելի կերպով։

ՆԻԿԷՐԻ ՍՐԲԱՑԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ.—Մանչեսթրը Կուարտիանի Լոնտոնի թղթակիցը, որ իրազեկ է, կ'ըսէ թէ անգլիական կառավարութիւնը Նիկէրի արքայական Ընկերութեան երկիրներուն վերհալոտութիւնը ձեռք անցուցած ըլլալով, նոր յատակագիծ մը պատրաստած է՝ մեծ ճամբայ մը բանալու Զատ լիմէն և Տարֆուրէն մինչեւ Թարթում։ Ստորին Նիկէրի կառավարիչ կարգուած է Սըր Ր· Մուրը և վերին Նիկէրի՝ գնդապետ Լուկարտ։

ՁԵՀԵՐԸ.—Բրակայէն կը գրեն փետր· 12 թուականով.

Աւստրիոյ Երեսփ· ժողովին և Պոհեմիոյ նահանգային ժողովին չեկ երեսփոխանները կոչում մը հրատարակեցին չեկ ազգին։ Կը յայտարարեն թէ արդի կազմակերպութեամբ խորհրդարանական գործառնութիւնները անկարելի դարձած են։ Կը պահանջեն վերադառնալ Աւստրիոյ նահանգներու հին դաշնակցութեան եղանակին՝ հիմ ունենալով ամէն ազգայնութեանց և ամէն լեզուներու համար իրաւանց հաւասարութիւն մը։ Կը յանձնարարեն սեղմ հաւասարութիւն այն ամէն կուսակցութիւններուն որոնք փափաքող են պատմական իրաւասութիւններու պահպանման և երկիրներու ինքնօրէնութեանց ընդարձակման։ Կը խոստանան իրենց բոլոր այժմէն մաքառիլ որպէս զի Պոհեմիոյ նահանգային ժողովին իրաւասութիւնները ընդարձակուին և Պոհեմիոյ բոլոր երկիրներուն մէջ վարչութիւնը եւ օրէնսդրութիւնը անկախ ըլլան։

ՎԱՏԻԿԱՆԻ ԵԼԵՒՄՈՍԻՆԸ.—Պապը Վատիկանի ստացուած քերու վարչութեան յանձնաժողովին առաջարկեց որ օտար պանքաներու մէջ գտնուած դրամագլուխներուն մէկ մասը առնուի և Իտալիոյ մէջ դնուեցուի։ Յանձնաժողովը ընդունեց այս առաջարկութիւնը։ Վատիկան օտար պանքաներու մէջ հարիւր միլիոն ֆր·ի հաբստութիւն մը ունի, որ տարեկան երկուքկէս միլիոն ֆր· եկամուտ կը բերէ։

ԹՂԹԱՏԱՐԱԿԱՆ ԶԷՌ.— Ֆրանսական կառավարութիւնը մտադիր է թղթատարական չէք հաստատել, այնպէս որ ուղեւոր մը այդ չէքին փոխարէն նամակատուներէն պիտի կրնայ դրամ առնել։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Գոհութեամբ կ'իմանանք թէ այն տեսակցութեան միջոցին զոր Ս· Պատրիարքը ունեցաւ նախընթաց օր, կայս· պալատան մէջ, Ս· քարտուղար Թահսին պէյի հետ, Ն· Վսեմութիւնը յայտներ է Ս· Պատրիարք Հօր թէ Վեհ· Սուլթանը բարեհաճած է հրամայել որ Վանայ կարտեպներուն հարկ եղած օգնութիւնները շնորհուին կայս· կառավարութեան կողմէ։ Մեւնոյն ատեն, հարկ եղած հրամանները պիտի տրուին պատկանելի իշխանութեան՝ որպէս զի Վանայ կրօնախոսական դէպքին նման հանգամանքներու առաջքն առնուի և տեղային դիրութիւններ ընծայուին։

—Ֆրանսական դեսպան Պ· Քոնթան՝ ընկերակցութեամբ Ա· Թարգման Պ· Ռուէի՝ նախընթաց օր Ազգ· Պատրիարքարան եկաւ փոխադարձ այցելութիւն տալու Ս· Պատրիարք Հօր որ անցեալ ուրբաթ շնորհաւորական այցելութեան գացած էր Պ· Քոնթանի։ Ս· Պատրիարք բացակայ ըլլալով, դեսպանը իր այցետումը թողուց։

—Վանայ միսիոնար Տոքթ· Ռէյնըլտսի կողմէ Պայպըլ Հաւուղի ուղղուած նամակ մը տասուր գոյներով կը նկարագրէ՝ լատին կղերին կողմէ ձեռք առնուած միջոցներուն վրայ հայ գեղացիներուն կաթոլիկութեան դիմելուն պարագաները։ Կը լսենք թէ Արշակ էֆ· Շամանեան, դոկտորատար Պայպըլ Հաւուղի, երէկ Պատրիարքարան գալով այս տեղեկութիւնները հաղորդած է Ս· Պատրիարք Հօր։

—Տ· Ներսէս եպիսկոպոս Ասլանեան Խառն ժողովի այսօրուան նիստին կը ներկայանայ ուր խորհրդակցութիւն մը պիտի կատարուի Վանայ առաջնորդական նորընտիր տեղապահին պաշտօնին վերաբերմամբ։ Տ· Ներսէս եպիսկոպոս պիտի ներկայէ իր առաջարկութիւնները զորս յայտնած էր Քաղաքական ժողովի անցեալ ուրբաթ օրուան նիստին։

—Էնկիւրիի առաջն· տեղապահը տեղւոյն գաւառական ժողովներուն կազմուածքը ըլլալը յայտնելով՝ նոր ընտրութեան հրահանգ խնդրած է Պատրիարքանէ։

Տ· ԽԱՉԱՏՈՒՐ ՔԱՀԱՆԱՅԻՆ ՔՈՅՐԵՐԸ

Այս առաւօտ ստացանք, Տ· Խաչատուր Ա· քահանայի քոյրերուն ի նպաստ, Տիկին Մէրսէտէս Թահթապրունեանէ 60 ղրշ·
Արեւելքի խմբագրութեան միջոցաւ մինչեւ երէկ հանգանակուած գումարը 790 »
Ուրեմն հարիւր յիսուն 850 »

ՄԵՐ ԹՂԹԱԿԻՑՆԵՐՈՒՆ

Կը խնդրուի մեր թղթակիցներէն եւ յօդուածագիրներէն որ իրենց ձեռագիրները թուղթին մէկ երեսին վրայ միայն գրեն, տպարանի աշխատութեանց դիւրութեան համար։

Հեռագրեր

ՊՈՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Վեհ· Սուլթանին բարձր նախագահութեամբ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ՝ զանազան կողմերէ օսմ· երկիրները ժամանող իսլամ գաղթականներուն յարմար հողեր գտնելու և անոնց բնակութիւն հաստատելնուն և բարւոք ու հանգիստ վիճակ մը ունենալնուն մասին խորհրդակցութիւն կատարելու համար։ Այդ յանձնաժողովը, որուն աւագ անդամ կարգուած է Մէլանիկի նախորդ կուսակալ Ռիզա փաշա, չորս անդամէ պիտի բաղկանայ։

—Բ· կարգի Մէճիտիէ պատուանշան տրուեցաւ կայս· պալատան պաշտօնատարներէն Ասըմ պէյի։ Ա· կարգի Մէճիտիէ՝ Մարտիներու Պատրիարք Տ· Իլիան։

ԳԱՂԹԱԿԱՆԱՑ ՅԱՆՁԱԺՈՂՈՎԸ.— Ինչպէս կ'երեւայ Պաշտօնականներէն, Վեհ· Սուլթանը հրամայած է յանձնաժողով մը կազմել զանազան կողմերէ օսմ· երկիրները ժամանող իսլամ գաղթականները բնակեցնելու և յարմար տեղեր գտնելու մասին խորհրդակցելու համար։ Աւագ անդամ Ռիզա փաշայէ զատ միւս անդամները Բ· Դրան կողմէ ընտրուելով Ն· Վեհափառութեան վաւերացմանը պիտի մատուցուին։ Յանձնաժողովին կեդրոնը պիտի ըլլայ Պետական Խորհուրդի պաշտօնարանին մէջ, ուր երկու—երեք սենեակ պիտի յատկացուին։ Յանձնաժողովը վաղուընէ սկսեալ ամէն օր պիտի գումարուի։ Յանձնաժողովը չորս քարտուղար պիտի ունենայ զորս Ռիզա փաշա պիտի ընտրէ։

ՄԵԾ-ԵՊԱՐՔՈՍ, կայս· Իրատէի մը համաձայն, ծանոյց ամէն կողմ թէ կառավարական պաշտօնատանց պէտքերուն դնմանը համար նուազուրդները օրինական տրամադրութեանց համաձայն կատարուին և մեծ ուշադրութիւն ըլլալով ապօրէն գործառնութիւններու պատճառ չտրուի։ Նոյնպէս նախայողութեան մասին ալ ջանք չնայուի։

ՍՈՒՐԲԻՒ ՀԻՄՈՒՄՑՈՒՆ.—Բ· Դուռը ծանոյց Սուրբոյ կուսակալին որ ըստ սովորութեան հոգայ Սուրբէյի Հիմայուն ծախքը։

ԳՈՒՄԱՆԻՈՅ դեսպանը ու դեսպանուհին առջի իրիկուն սեղան մը տուին դեսպանական պաշտօնատարներուն և գերման գաղթականութեան երեւելիներուն։ Երեքշաբթի իրիկուն ալ սեղան մը պիտի տրուի որուն հրաւիրուած է դեսպանական մարմինը։

—Դեսպանական թարգման Մուլինէն կոմսը որ Վիլհէլմ կայսեր սենեկապետ կարգուած է, երէկ Պէրլին ուղեւորեցաւ։

ՇՈՎԱՑԻՆ նախարարութիւնը Մալիէէն վարկ ուզեց այն նաւերուն համար որոնք ապէք վերջը պատյաներ պիտի կատարեն օսմ· ջուրերուն մէջ։

ԵՂՄԷՆ.—Է· զօրաբանակին հրամանատար Ալտուլլահ փաշա Սպարապետի Դրան զրկեց տեղեկագիր մը որով կ'առաջարկէ պատուանշաններ և ատիճանի բարձրացում շնորհել այն սպաներուն որոնք նշանաւոր հանդիսացած են վերջին ընդհարումներու միջոցին։ Այդ սպաները ճակատամարտէն ետքն ալ այնպիսի ընթացք մը ունեցեր են որ նոյն իսկ հակառակ կողմի պետերուն սքանչացում պատճառեր են։

ՄԻԹՐՈՎԻՑԱՑԻ (Գոսով) գայմագամը, կ'ըսէ Մոնիդիտոր, պաշտօնէ դարձուցուցուեր է։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ.—Այսրնի հնահանգը ժամանող գաղթականներուն բնակութիւն հաստատել տալու և հաւաքուած հանգանակութիւնը գործածելու համար մանաւոր յանձնաժողով մը պիտի կազմուի։

ՅՈՒՆՍՑ Պատրիարքարանի Սինոդը իր երէկի գումարմանը մէջ, որ տեղի ունե

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ առջի օրը, իր հաստատման 44րդ տարեդարձին առթիւ, գումարուելով տարեկան աշխատութեանց տեղեկագիրը նկատողութեան առաւ եւ դիւանը ընտրեց սապէս.

Տոքդ. Սթէփանոս՝ նախագահ (վերընտրուած). Տոքթ. Սեղբոսեան ու Նարլի՝ դեր-նախագահ, Տոքթ. Բիցօ՝ քարտուղար։ Պ. Խաքիտէս ու Արէբի մասնաւոր քարտուղար (վերընտրուած), Տոքդ. Խրիմիոֆորիտէս՝ դատապետ (վերընտրուած) եւ Տոքթ. Սթամատիէս Սթավրօ, գրադարապետ, (վերընտրուած) Նոյն իրիկունը սեղան մը տրուեցաւ Սրլանտիտ Քաֆէի մէջ։ Համիտիէ քայլերգը նուագուեցաւ դաշնակի վրայ եւ բաժակներ պարպուեցան Վեհ. Սուլթանին կենացը։ Նէրիկաներուն մէջ կը նշմարուէին Տոքդ. Սեղբոսեան, Աէֆեան եւ Զարդարեան։ Տոքդ. Սեղբոսեան, Մեկլիէվիչ ու Արէբի յաջորդաբար գեղեցիկ կտորներ նուագեցին դաշնակի վրայ։

ՕՍՄ. ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆՆԵՐԸ.— Խարիտիէի Թղթակցութեանց դիւանին քարտուղար Բէշատ պէյ, որդի քաղաքապետ Բըտվան փաշայի, Գէրլինի օսմ. դեսպանատան Ա. քարտուղար պիտի կարգուի։ Գէրլինի օսմ. դեսպանատան Ա. քարտուղարը Վիէննա պիտի փոխադրուի եւ Վիէննայինն ալ ընդհ. հիւպատոսութեան պաշտօնին պիտի կոչուի։ Վիէննայի դեսպանատան Բ. քարտուղարն ալ Բէշատ պէյի պիտի յաջորդէ Խարիտիէի մէջ։

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ դեսպան իշխան Մավրոկորտաթօ երէկ այցելութիւն տուաւ արտաքին գործոց Նախարար Թէվֆիկ փաշայի և Եորկիոս Թաքաւորին անունով ցաւակցութիւն յայտնեց Ատիէ իշխանուհիին մահուանը առթիւ։

ՁՕՐԱԲԱՖՏԻ հրամանատար Էսկիզ փաշա այսօր կամ վաղը Սելանիկ պիտի ուղեւորի։

ԱՏԻԼԷ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՆ.— Կայս. պալատան քարտուղարէրէն ձէվատ պէյի յանձնուեցաւ Ատիէ իշխանուհիին թէրէքէին կարգադրութիւնը։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ երկաթուղիներու Ընկերութիւնը դիմում ըրաւ առեւտրական և հանրագուտ շինութեանց Նախարարութեան թէ Կամուրջին և Հայտար Փաշայի միջև երթևեկող Մախսուսի շոգենաւերը պէտք եղած արագութիւնը չունենալով ամէն օր շատ մը դժուարութիւններ կը ծագին և ժողովուրդը դժգոհ կը մնայ, որով երկաթուղիին հասոյթը կը նուազի։ Ընկերութիւնը խնդրեց որ արագընթաց ու կանոնաւոր շոգենաւեր երթևեկեն այդ դիծին վրայ։

ԷՖԻՐՆԷՆ կը գրեն Լ. Հէրըսի թէ գործերու կատարեալ դադարում կայ և ամէնէն աննշան փոփոխութիւնը դէպք մը կը համարուի տեղւոյն հրապարակին վրայ։ Վերջին օրերու մէջ շատ կը խօսուի քաղքին չորս Ջաղացքներու միացման գործին վրայ։ Այդ Ջաղացքներ ցարդ զատ զատ կը լանէին և իրարու դէմ կործանարար մրցում մը կը կատարէին։ Այդ պատճառաւ միացման գաղափարը յղացուած էր որ վերջապէս իրականացաւ երկու տարուան համար։ Հիմա երկու Ջաղացք միայն կը բանին, եագուպ էֆենդին և Պ. տ'Օրփանիինը, մինչդեռ Ֆընտըլեան և Քեսթիպեան էֆ.ները փակած են իրենց Ջաղացքը, կնքուած համաձայնութեան տրամադրութիւններուն համեմատ։ Այդ համաձայնութեամբ աղալու գինը ցնոր տնօրինութիւն 2 ուկէս ղրշ.ի բարձրացած է կակուղ ցորենին՝ և 3 ղրշ. կարծրերուն համար։ Միւս կողմէ ալիւրի իւրաքանչիւր պարկին գինն ալ քանի մը ղրշ. աւելցած է։ Ապրանք ունեցողներուն իրենց ունեցածին մէկ մասը ձեռքէ հանելու տրամադրութիւնը և մանաւանդ Արեւելեան Բումէլիի հրապարակց վրայ գիներու անկումը զգալի ազդեցութիւն մը ըրած են արտիքներու գիներուն վրայ, մանաւանդ կակուղ ցորենինը որուն ամէնէն լաւ տեսակը դժուարաւ կը ծախուի 27 ղրուշի։

—Խոլրէնի մէջ քանի մը օրէ ի վեր գարնանային օդեր կ'ընէ, ինչ որ անսպասելի հետեւանք մը կունենայ հանրային առողջութեան համար։

ԲԱՐԻԶԻ օսմ. դեսպան Միւնիր պէյ իր որդւոյն հետ երէկ Բարիզ ուղեւորեցաւ արեւելեան ճեպընթացով։ Գերմանական դեսպան Պ. Մարշալ, Քամբոհէվէնէր փաշա և ուրիշներ Սիրքէճիի կայարանէն ողջերթի մաղթեցին Միւնիր պէյի։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ Ցունաց պատրիարքական փոխանորդը առջի օրը կայս. Պալատ գնաց և տեսակցեցաւ Ա. քարտուղար Թահսին պէյի հետ։

ՀՈՂԱՆՑԱԿԱՆ դեսպանը երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց Նախարարին հետ։

ՕՍՄ. ՆԱՄԱԿՈՏԱՆՑ համար որոշուած բարենորոգումները այն ատեն պիտի սկսին գործադրուիլ երբ Թղթատարական վերատեսչութեան օգնական Հոնէն էֆ. վերադառնայ իր կատարելիք քննական պտոյտէն։

ՀԵՆԵԼԱԶՕՐԲԵՐՈՒ համար նոր շինուած խահուէի գոյն համազգեստներու նմոյշը Վեհ. Սուլթանին մատուցուեցաւ։

ԹՈՒՐԲԻՒՆԵՐ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ միջեւ վերանորոգելի Թղթատարական պայմանագրութեան յանձնաժողովը երէկ առաջին նիստը գումարեց Թղթատարական վերատեսչութեան պաշտօնարանին մէջ։ Պարսիկ կառավարութեան կողմէ ներկայ էր դեսպանատան Ա. Թարգման Յովհաննէս Խան։

ԹՈՒՐԲԵԻՀԵԼԼԷՆ հիւպատոսական պայմանագրութեան խառն յանձնաժողովը երէկ գումարուեցաւ Խարիտիէի մէջ։

ԼՈՒԹՖԻ ՊԷՅ.— Իւլայի Ա. ատիւճան տրուեցաւ Կայս. Պալատան պաշտօնատարներէն Լութֆի պէյի։

ՄԱԼԻԷԻ կողմէ Պրուսայի ու Այտընի և ուրիշ նահանգներու յեռանեալ տուրքերը գանձելու նպատակաւ զրկուած պաշտօնեաները իրենց պաշտօնը աւարտած ըլլալով մայրաքաղաքս կանչուեցան։

ԱՆԳԼԻՈՅ կառավարութիւնը որոշեր է քանի մը պաշտօնեաներ կարգել՝ Թուրքիոյ և Պարսկաստանի առեւտրական կացութիւնը քննելու համար։

ՃԷՄԱԼ ՊԷՅ, Կ. Պոլսոյ Վերաքննիչ ատեանի ընդհ. դատախազը, շաբաթէ մը ի վեր հիւանդ է։

ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐ.— Իրաւագիտական և բժշկական վարժարաններու դասախօսութիւնները, որոնք Բամազանի առթիւ դադրած էին, վերսկսան։

Պ. ԿՈՒՈՐՏԱՆ, Գահիրէի Ֆրանսական ընդհ. հիւպատոսը, մօտերս Ֆրանսա պիտի երթայ

ՄՈՒՍՈՒԼԻ նոր կուսակալ Հազիմ պէյ երէկ իր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Պ. Քոնսթան յառաջիկայ երկուշաբթի պիտի ընդունի օսմ. աւագանիին շնորհաւորութիւնները։

ՄԱԽՍՈՒՍԻի վարչութիւնը որոշեց հրեա խոշոր շոգենաւեր բանեցնել Կարմիր ծովին մէջ։ Ասոնք պիտի երթեւեկեն Հոնկայայի, Ճիտտէի, Եանպուի, Մասաուայի, Սուաքինի և Սիւէզի միջեւ։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՑՐԻԷի վարչութիւնը երկու նոր շոգենաւ շինել տալու համար թէև Անգլիոյ նաւագործարաններուն դիմեր է, սակայն սոնք պատասխաներ են թէ պիտի չկրնան Շիրքէթին առաջարկութիւնը ընդունիլ, վասն զի անգլիական կառավարութեան հաշուին կը բանին։

ՏԱՐՕՐԻՆԱԿ ՄԱՀ ՄԸ.—Էտիրնէի մէջ անանոյշոյժ Նուրի էֆ. Պայրամի երկրորդ գիշերը Մանեաս պահականոցը երթալով ըսեր է թէ կնոջը հետ կռուած է, բայց ոստիկանը դեռ չպատասխանած Նուրի զգայազրկ դեռնը ինկեր է։ Բժիշկ բերուելով հաստատեր է թէ Նուրի էֆ. մեռած է. ուստի զատ տեղ մը ղրբեր են հետեւեալ օրը թաղուելու համար։ Ժամ մը ետքը մեռելը սկսեր է շարժիլ ու կենդանութեան նշան տալ։ Անմիջական դարմաններ ըլլալով Նուրի էֆ. սթափեր և տուն տարուեր է, բայց կինը դուռը չէ բացեր, որով Նուրի էֆ. խան մը տարուեր է գիշերելու համար։ Հետեւեալ առտուն իրաւ մեռած դտնուեր է։ Բժիշկները հաստատեր են թէ սրտի հիւանդութեան ենթակայ և տարիքոտ ըլլալով չէ կրցած դիմանալ այդչափ յուզմունքի։

ՄԱՀՍՈՒՈՒԹ.—Յունուար 25էն փետր. 3, Կ. Պոլսոյ ու արուարձաններուն մէջ պատահած մահերու թիւն է 318, որոնց 1ը կեղծամահ, 3ը կարմրախտ, 14ը ծաղկախտ և 8ը՝ թիֆոյէ։ Տարափսիկ հիւանդութիւնները պատահած են հետեւեալ թաղերուն մէջ։

Բերա 1 ծաղկախտ, 2 թիֆո։ Թափանէ 1 թիֆո, Ղալաթիա 1 ծաղկախտ։ Պէշիքթաշ 1 ծաղկախտ, 1 կարմրախտ։ Օրթաքէյ 1 կարմրախտ։ Պալաթ, Էյրիգարու, Սարքամխանէ ու Ալաճա Համամ ծաղկախտէ մէկ մէկ դէպք։ Սարքեար 1 թիֆո, 1 ծաղկախտ։ Էտիրնէգարու 1 ծաղկախտ։ Կէտիկ Փաշա ու Վլանկա ծաղկախտէ մէկ մէկ դէպք։ Օտունգարու 1 կեղծամահ։ Գասըմ Փաշա 1 ծաղկախտ, 1 թիֆո։ Գերմանական հիւանդանոց 1 ծաղկախտ։ Եէնիպազարի հիւանդանոց 3 թիֆո, 1 ծաղկախտ։ 53 հոգի ալ շնչոտական գործարաններու բորբոքումէ մեռած են։

ՔԻՐԶԻՐԻԿ ԶԷՔՄԷՃԷԻ մէջ, առջի օրը, անտառապահ Եուսուֆ և Զէյտէք հրացանով ու դաշոյնով քանի մը տեղէն վիրաւորեր են ծխախոտի մաքսանենգ Մէհմէտ անուն անձը։ Ոճրագործները ձերբակալուեր են և վիրաւորը հիւանդանոց տարուեր է։

ՍԿԻԻՍԱՐԻ մէջ առջի իրիկունը ոճիր մը գործուեցաւ։ Դատական նախարարութեան առեւտրական դիւանին ընտրորդ Շէվքէթ էֆ. գնով վիճակի մէջ տունը գնաց և կնոջը հետ կռուի բռնուեցաւ։ Շէվքէթ էֆ. հացի դանակը մխեց կնոջը ծոծրակը։ Ոստիկանութիւնը խմանալով ձերբակալեց ոճրագործը։

ՖԵՐՈՒԶ ԱՂԱՑԻ կողմը Նպարավաճառի մը աշկերտը, տասնչհինգ տարեկան պատանի մը, արոյրէ օղակ մը կտրելու աշխատած միջոցին ձեռքին մէկ մասը կորուեցաւ ոսկորով մէկտեղ։ Տղան հիւանդանոց տարուեցաւ։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.—Առջի գիշերը Գասըմ Փաշայի կողմը Մանիֆաթուրաքը Զիեայի խանութը ընդոցիր մտնելով բաւական ապրանք գողցան։ Իզտամ կը զարմանայ թէ ի՞նչպէս կ'ըլլայ որ ոստիկանութեան պահականոցէն քանի քայլ հեռուն գըտնուած խանութի մը մէջ, որուն շրջակայները գիշերապահներ կան, գողեր կը մտնեն և քանի մը բեռնակրի կրելիքին չափ ապրանք կը գողնան։

ՍԹԻՆԵՍԵՑԻ ծովեզերքէն Թանաշ անուն ձկնորս մը ինքզինքը ծովը նետեց ճողոպրելու համար ոստիկաններուն ձեռքէն՝ որոնք զինքը Պէշիրքթաշի ոստիկանատունը կը տանէին՝ իր ընկերը վիրաւորած ըլլալուն համար։ Հոն գտնուողները անմիջապէս ծովէն հանեցին Թանաշը ու յանձնեցին ոստիկաններուն։

ԱՁԱՊ ԳԱԲՈՒԻ առջև երէկ շոգենաւակ մը մակոյկ մը ընկղմեց որուն մէջ չորս հոգի կային։ Ամէնքն ալ թէև ծովը ինկան, բայց ազատուեցան։

ԻՒՆԻՈՆ ապահովագրական Ընկերութեան Թուրքիոյ գործակատար Սիմոն էֆ. Գայսէրլեան երէկուան եւրոպական ճեպընթացով Սոֆիա ուղեւորեցաւ, ուր պիտի մնայ տասնըհինգ օրի չափ։

ՎԻՇԻԻ ՋՈՒՐԸ ԽՄՈՂՆԵՐՈՒՆ

Ծանօթ է արդէն թէ Վիշիի Ֆրանսական հանքային ջուրը որչա՛փ օգտակար է ճարպային և ստամոքսային հիւանդութեանց, որոնք այնչա՛փ շատ կը պատահին, ինչպէս օրինակի համար, ջղաձգութիւն, աւազախտ, շաքարախտ, ուլն։ Ֆրանսական կառավարութեան վերաբերող Վիշիի աղբիւրները՝ որոնք Սեիեսքեն, Օքիքալ և Կռանցս Կռիյլ անունները կը կրեն, լաւագոյնները և ամէնէն ալ ծանօթներն են։ Ուրեմն պէտք է զգուշանալ կեղծերէն և անպատճառ այդ երեք անուններէն մէկը փնտռել չիշերու քարսիւլներուն և պիտակներուն վրայ։ Այսպէսով մարդ վստահ կրնայ ըլլալ թէ զուտ բնական ջուր կը խմէ, պահպանուած չիշերու մէջ՝ որոնք Ֆրանսական կառավարութեան ուղղակի հսկողութեան և երաշխաւորութեան տակ կը խցուին, և որոնց փոխադրութիւնը շատ ալ դիւրին է։ Սեիեսքեն, Օքիքալ կամ Կռանցս Կռիյլ անունները՝ սեւ յատակի վրայ՝ ճերմակ տպուած են, պիտակներու ստորոտը։

Հեռագիր

ՊԷՐԼԻՆ, 16 փետր.—Նախարարական տագնապի մը զրոյցները կը շարունակուին։ Նախարարապետը և արտաքին գործոց, երկրագործութեան ու կրօնական գործոց Նախարարները տարակարծիք ըլլալով պիտի հրաժարին։

ԲԱՐԻԶ.—Ֆիկարօ և ուրիշ լրագիրներ կ'ըսեն թէ վճռաբեկ ատեանի պատժական հիւղին ընդհ. դատախազ Պ. Մանոյի պիտի յաջորդէ դատական նախորդ Նախարարը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Հոնկ-Քոնկէն կը հեռագրեն թէ Փիլիպպէնց գործակալներուն հաղորդած լուրերուն Նայելով Ամերիկացիները ռմբակոծեր են Ֆոնտօ, Մալաթէ ու Մալապոն անպաշտպան քաղաքները և սոսկալի Ջարդ մը ըրեր են կիներուն և տղոց։ Մինչդամայն այրեր ու կողոպտեր են իրենց անցած տեղերը և ապըստամբներն ալ հրացանի բռներ են։ Փիլիպպէնց բնիկները պիտի բողոքեն եղեր այս բարբարոսութեանց դէմ։

—Լրագիրները կ'ըսեն թէ Լորտ Սոլզպէրի ու Ֆրանսական դեսպան Պ. Քամպոն յառաջիկայ շաբաթու նոր տեսակցութիւն մը պիտի ունենան Պահր-էլ-Կազալի խնդիրը կարգադրելու համար։ Լորտ Սոլզպէրի կը պահանջէ որ Ֆրանսացիները քաշուին մինչև Ուպանկի։ Նախարարապետը մտադրութիւն կը յայտնէ դէպ ի Նեղոս տանող ճամբան ազատ ձգել և Ֆրանսացիներուն առեւտրական դիւրութիւններ ընծայել։

ՊԷՐԼԻՆ.—Սամոայի դէպքերուն լուրերը և անգլիական մամուռնալ մը հրամանատարին այն յայտարարութիւնը թէ նորէն չփոթութիւններ եթէ ծագին պիտի որմբակոծէ Ֆալֆէ գերման յածաւորակը, մեծ յուզում պատճառած են հանրային կարծիքին մէջ։ Պէրլինի մէջ կ'ըսեն թէ Անգլիա ու Մ. Նահանգները միացած են, որպէս զի Գերմանիա անտանելի կացութեան մը մէջ մնայ։

ԼԱՀԷԶ.—Կ'ըսուի թէ ընդհանուր զէնընկէցութեան դեսպանախորհուրդին Լահէյի մէջ գումարուելու մասին դեռ վերջնական որոշում չէ տրուած։

ԱԹԻՆԷ.— Հէլլէն կառավարութիւնը պէտք տեսաւ քննել Թեսալիայի բանակին վիճակը։ Զինուորական սպաներ արդէն ձեռնարկած են այդ քննութեան։

ԼՈՆՏՈՆ.— Մովային նախարար Պ. Կոշը յայտարարեց թէ Ուէյ-Հայ-Ուէյի նաւահանգիստը ամրացնելու համար անմիջապէս գործի պիտի ձեռնարկուի։

ԼԻՎ.—Ցովոյի սպաննութեան ադած գրգռութիւնները կը շարունակեն։ Ցուցարարները անցեալ օր յարձակեցան փըուէներու վանքին վրայ և ապակիները կոտրտեցին։ Փորձեցին դուռը կոտրելով ներս մտնել ու կղերականները ծեծել, բայց ոստիկանութիւնը արդիւեց։ Ամբոխը յետոյ խուժեց այն սրճարանները որոնց տէրերը բաւական են կղերներուն, և կարասիները կոտրտեց։ Ժողովուրդը բէվոլվէր պարպեց ոստիկաններուն վրայ, որոնց մէկը վիրաւորուեցաւ։

ԲԵԳԵՐՍՊՈՒՐԳ.— Արեւելեան Սիպերիայի կուսակալը յանձնաժողով մը զրկեց քննելու այն դիակները որոնց Անտրէին ու ընկերներուն ըլլալը կը կարծուի։

ՎԻԷՆՆԱ.— Աւստրիոյ Էկէր քաղքին գերմանները ուզեցին արձան մը կանգնել Պիսմարքի յիշատակին, բայց կառավարիչը հակառակեցաւ։ Ասոր վրայ Գերմանները ցոյց մը ըրին հայրենասիրական երգեր երգելով, բայց ոստիկանութիւնը բռնութեամբ ցրուեց ցուցարարները։

ԼՈՆՏՈՆ.—Անգլիոյ ծովեզերքներուն վրայ տիրող սաստիկ փոթորիկներէն հարիւրի չափ նաւեր ընկղմեցան և բազմաթիւ ուղեւորներ ու նաւաղներ խղդուեցան։ Պրիսթոլի ծովածոցին մէջ ալիքներու բարձրութիւնը տասնըութ մէթր էր։ Կալլէսի մէջ չատ մը քաղաքներ ողողուեցան։

ՇԻԿԱԿՕ.—Միչիկանի լիմին վրայ քըսանըվեց հոգի չմշկելու ատեն սառույցները կոտրելով, տասնըվեց հոգի խըղդուեցան։

ՄԱԼԹԱ.—Սիցիլա անգլիական թորփիլանաւի կողմէ փորձի համար արձակուած թորփիլ մը փոքր շոգենաւի մը մէջ իյնալով պայթեցաւ և շոգենաւը անմիջապէս ընկղմեցաւ։ Նաւաղները ազատուեցան բաց ի մեքենավարէն որ խղդուեցաւ։ Այս դէպքին վրայ քննութիւն պիտի կատարուի։

ԵՍԾ.— Երկրագործական դրամատան տնօրէն Ֆուաքխաղի մէջ կորսնցուցած դրամը հատուցանելու համար դրամատունէն հարիւր հազար ֆր. գողնալով փախաւ։

ԿԱՀԿՍԹԻ.—Ժանտախտը սաստիկ կը ճարակի։

ՆԻԻ-ԵՈՐՔ.— Սաստիկ ցուրտ կ'ընէ։ Նաւահանգիստը սառած է և նաւագնացութիւնը դժուարացած է։

ԱՑՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 16 փետր.—Մերակոյսը ընտրեց այն յանձնաժողովը որ պիտի քննէ վերադատումի համար կառավարութեան ներկայացուցած օրինագիծը։ Այդ յանձնաժողովին հինգ անդամները նպաստաւոր են ծրագրին և չորսը՝ հակառակ։ Կ'ենթադրուի թէ Մերակոյսը տասը յայտնի մեծամասնութեամբ ընդունի կառավարութեան օրինագիծը։

ՍԹՐԱՍԶՈՒՐԿ.— Կառավարութիւնը վերցուց Սլզասի մէջ ֆրանսական լրագիրներուն համար գործադրուած գրաքննութիւնը։

ՎԻԷՆՆԱ.—Հունգարիոյ ընդդիմադիրներուն պատասխանին կը սպասուի։ Եթէ ժխտողական ըլլայ, նախարարապետ Պարոն Պանֆի պիտի հրաժարի։

ՍՈՖԻԱ.—Վիճակահանութիւնը շարունակուեցաւ։ 11,519 թիւը շահեցաւ 40 հազար ֆր.։ Այդ թիւը Կ. Պոլսոյ մէջ ծախուած է։

ԽՆԴՈՒԲՈՎ ԹԱՂՈՒՄ

Տգէտ և իր պաշտօնին կոչումը չունեցող քահանաներու պատճառով գայթակղութեանց վերջը չի գար։ Այսօր պնակի կռիւ, վաղը պահարանի մէջ ապտակահարութիւն, միւս օր ժամերգութեանց խլրտում և կամ զամբիւղով թաղում։ Ուրեմն այս ամէնը Պատրիարքարանին մտերը, Առաքելականներն աւելի բազմաթիւ եպիսկոպոսներու աչքին տակ։ Մի՛ զարմանաք որեմն որ գաւառային տեղերու և գիւղաքաղաքներու մէջ ալ պատահին համանման դէպքեր որոնցմէ մէկուն ականատես եղայ այս օրերս։ Մեռելական թափոր մը կ'անցնէր տանս առջեւէն, որ եկեղեցւոյ փողոցին բերանը կը գտնուի։ Սովորաբար հոս է որ դագաղին ընկերացող կիները և մեռելային ծնողքը կը բաժնուին դագաղէն, զայն մինչեւ գերեզման տանելու գործը յանձնելով ազգական կամ բարեկամ երիտասարդներու. այս պատճառաւ լացերը կը սաստկանան բաժանման այս կէտին վրայ։

Կը դիտեմ թափորը։ Դեռ երիտասարդ կին մը, իր ծաղիկ հասակին մէջ թարշամած, հանդարտ պառկած է դագաղին մէջ, որուն շուրջը լացող կիներու բազմութիւն մը — մտիկ ազգականներէն — հաւաքուած է. ասոնցմէ ոմանք՝ յոռի եւ վնասակար սովորութեան մը համեմատ մեռեալին երեսները ու ձեռքերը կը համբուրեն։ Ուրիշ կիներ կը ջանան հանդարտեցնել լացողները և ետ դարձնել դէպ ի տուն։ Մեռեալին այրին և հայրը, շըրջապատուած սգակից բարեկամներէ, արտասուաթոր աչքերով վերջին անգամ կը դիտեն իրենց անչնչացեալ սիրելիին դէմքը։ Թափորին կ'առաջնորդեն երգեցիկ մանուկներ սեւ շապիկներ հագած. ուրիշ տղայ մը սեւ խաչը վեր բարձրացուցած է։

Այս ամէնը նկարագրելու անդամ հարկ չկար. մեռելական թափոր ըսուած ատենը՝ ինքնին մեր աչքին առջեւ կը ներկայանան լացող կիներ, սգաւոր մարդիկ, սեւազգեստ մանուկներ, սև խաչ և այլն։ Բայց, կ'աղաչեմ, ըսէ՛ք, կրնա՞ք երեւակայել դագաղին ընկերացող քահանաներ, որոնք կը խնդան...։ Հաւատացէ՛ք, սարսուռ մը եկաւ վրաս՝ երբ մեռելական թափորին ընկերացող երկու քահանաներ Տէր Գ...և Տէր Ե... այս պահուն կը խօսակցէին իրարու հետ մասնաւոր խնդումով մը։

Թող Ս. Կ. եկեղեցւոյ քարոզիչ վարդապետը քարոզէ ժողովուրդին թէ նոր հանող երիտասարդները ու պատանիները անկրօն, անհաւատ են, ինչ որ սխալ է։ Սա միայն կը խոստովանիմ թէ քաղքիս նորհաս երիտասարդութիւնը՝ վերջերս չատ յեղեղուած բառով՝ թուլակրօն է մեծ մասամբ։

Արդ, Կ. վարդապետին կը հարցնեմ հրապարակաւ.

Երբ քահանաներէն մէկը, ծերուկ մը, 60 փարայի փոխարէն գերեզմանատան մէջ ծառի վրայ կ'ելլէ և բոլոր մեռելներուն վրայ հոնկէ «Հոգւոյ» կը կարդայ.

Երբ ուրիշ քահանայ մը օղին գրպանը կը պահէ եկեղեցւոյ մէջ.

Երբ ուրիշ մըն ալ «մեղ ոչ գոյր նոցան» «մեզ ոչ գոյր նոցա» կը կարդայ.

Երբ ուրիշներ խնդուքով յաւելարկաւորութիւն կը կատարեն.

Երբ մէկ խօսքով եկեղեցականը թուլամորթ է.

Այս վիճակին տարաբնական հետեւութիւնը չէ՞ երիտասարդութեան ու ժողովուրդին թուլակրօնութիւնը։

Ասաբազար Ա. Ճ. Պ.

Տ. ԽՍԱՀԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ եռեսը

ԿԱՑՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

5 Փետրուար 1899

Կ. ՊՈԼԻՍ.— Ծաւրաչափ 767.
Ջերմաչափ 8.

Օդը պայծառ։
Կէս օր.— Ժամը 6.20։

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ԴՈՒՐՍ

Ջերմաչափ	Ջրոյէն վար	Ջրոյէն վեր
Տրապիզոն	—	9
Սէյանիկ	—	8
Իզմիր	—	6
Հալեպ	—	—
Էնկիւրիւ	—	2
Պրուսա	—	10
Արճանկէլ	20	—
Բէդէսպուրկ	0	—
Մոսկուա	2	—
Բարիզ	—	7
Վիեննա	—	0
Օսէսա	—	5
Սոֆիա	—	2
Աթէնք	—	10

Սեւ ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— Հանդարտ։

Տես Դ. երես՝ Պայպըլ Հաուսի հրատարակութիւնները։

ՂԱԼԱԹԻՈ ՄԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Մեռի Դ.	Օ. Ո.	26	05
Ամէնէն բարձր գին	»	26	12
Ամէնէն վար գին	»	26	05
Բումէլիի երկթ. զոց.	Ֆր.	117	—
Ամէնէն բարձր գին	»	117	50
Ամէնէն վար գին	»	117	—

ԲԱՑՈՒՄ 5 Փետր.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Մեռի Դ.	Ֆ. Կ.	25	37
Բումէլիի երկթուղի	Ֆր.	115	75
Օսմանիյէ		418	—
Ռէժի		290	—
Օսմ. Գանրա		22	—
Քէռէսի ժէնէրալ ՕՔՔմ.		6	—
Երկրագործական Գանրա		8	—
Ասս. Օթ. Շանժ է Վայէօռ	Ա. Ո.	4	10
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	37
Թրամուէյ բաժնեթ.		732	—
» ժուիսանս		235	—
» պարտաթ.	Ֆր.	500	—
Տէրքոյսի ջուրի ընկ.	»	299	50
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	466	—

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քոնսոլիտէ ութ օրուան	Օ. Ո.	4	—
» մէկ ամսուան	»	—	—
Բաւմ. երկթ. ութ օրուան	»	—	—
» » մէկ ամսուան	»	—	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 Ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	30
Անգլիական ոսկի	»	110	10
Բոլ. Էսքէրիալ	»	90	20
Ֆրիմիլց	»	51	05
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	03
Մէճիտիէ	»	95	30
Բուպլի Ղզթարամ	Օ. Ո.	8	54

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	35
» » » չէք	»	110	12
Բարիզ	Ֆր.	22	90
» » » չէք	»	22	74
Գէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	56
Վիեննա չէք	Ֆիոր	10	91

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՄԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 16 Փետր.

Օսմ. Քոնս. Մէհի Ա.	Ա. Ո.	—	—
» » » Բ.	»	47	75
» » » Գ.	»	28	—
» » » Դ.) բաց.	»	23	63
» » » Դ.) զոց.	»	23	63
Փոխառութիւն Գասապա	»	84	—
Օսմ. 3½%	»	79	—
Օսմ. Կայս. Գանրա	»	13	06
Այտընի երկաթուղի	»	11	50
Եգիպտական Միացեալ	»	108	25
Անգլ. Քոնսոլիտէ		111	37
Հելլենական 5%	»	41	50
Մոնորոլ հելլենական 4%	»	41	50
Ռանթ » 4%	»	38	—
Գուլկ. փոխառ. 6% 1888	»	93	—
» նոր » 6% 1892	»	93	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	225
Դրամազեղ	»	3	—

ԲԱՐԻԶ, 16 Փետր.

Օսմ. Քոնս. Մեռի Դ.) բաց.	Ղրշ.	24	10
Օսմ. Քոնս. Մեռի Դ.) զոց.	»	23	90
» » » Բ.	»	48	50
» » » Գ.	»	28	10
Օսմանիյէ	»	418	—
Բումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	116	75
Օսմ. Ռէժի	»	290	—
Օսմ. Կայս Գանրա	»	580	—
Ֆրանս. Ռանթ 3%	»	102	97
Քէռէսի Լիոնէ	»	898	—
Գանք տը Բարի	»	—	—
Մուէզի բաժնեթուղթ	»		
Իտալական Ռանթ	»	55	10
Օսմանիական արտաքին	»	55	30
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	125
Դրամազեղ	»	03	—

ՊԵՐԼԻՆ, 16 Փետր.

Օսմ փոխառութիւն 1888	մարք	112	75
Բումէլիի երկաթուղի	»	116	10
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	350

ՎԻԵՆՆԱ, 16 Փետր.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիոր.	47	02
» Լոնտոնի վրայ	»	120	25
Բումէլիի երկաթուղի	»	61	—
Օսմ. Ռէժի	»	132	—

ՀԱՐՍՆԻՔԻ ՄՈՄԵՐ

ՄԵՍԻՐՈՊ ՀԻՒՍԷՓԵՆՃԵԱՆ

Հանրածանօթ ծաղկավաճառ և զարդարող հարսնիքի մոմերու, Գամոնաս խանի անկիւնէն փոխադրուած է Զաքմաքճիլար եօքուշ Մեծ Նոր խան վարի յարկ թիւ 47, ուր կը վաճառէ հարսերու համար ծաղկաւէտ կըրլանդներ քօղքեր, ձեռնոցներ, ուլն. և կը զարդարէ ՀԱՐՍՆԻՔԻ ՄՈՄԵՐ վայելուչ և ճաշակաւոր, համեստ գիներով։ 130

Ա Զ Դ

Կարեւոր թաղի մը մէջ Մ.ալթիի հրամանաւ հաստատուած վարժարանի մը Հիմնադիր-Տնօրէնը կը ցանկայ իր վարժարանը բոլոր պիտոյքով և դաշնակով ուրիշի մը փոխանցել, արտօնագիրը (եթէ չունի) իր կողմէ պաշտօնապէս նոր ստացողին դարձնելու պայմանաւ, փոփոխողները կրնան խմբագրատունը դիմել։

272 1—6

ԳԱԼԼԻԳՈՄՕՆ
ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ՋՈՒՐ

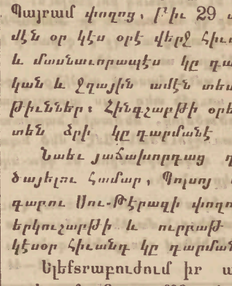

Մաղ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՓԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. Ոսկի 1,000,000

ՖԻՆԻՔՍ

ESTABLISHED 1782

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մէջ՝ որոյ բամնեստարք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ գրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։ Դրամագլուխը և պահեստի դումարը կը հասնի 4,000,000 անգլիական ոսկի։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան այժմարհաւոյակ առատաձեռնութեան մէկ գլխաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ենթարկեալներուն համար։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած ենթադրեալ վնասները։

Հ. ՍՈՒԱՆ և Ընկ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Գուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկի Թիւ 1

ԸՆԴԱՑ ՏՐՈՒԵԼՈՒ ՕԱՐՄԱՐ ԳԻՐՔԵՐ

Նամակներ առ Երիտասարդս, երես 131 գին 5 դահեկան։

Նամակներ առ օրէորդս, երես 126 գին 5 դահեկան։

Նամակներ առ Նորապսակ ամուսին, երես 144 գին 5 դահեկան։

Ապացոյց քրիստոնէութեան, երես 462 գին 2 դահեկան։

Ծագումն քրիստոնէութեան, երես 406 գին 5 դահեկան։

Երգեր ու եղանակներ, երես 200 գին 3 դահեկան։

Ճամբորդութիւն (պատկերազարդ), երես 532 գին 8 դահեկան։

Մեծ ճշմարտութիւններ, երես 106 գին 2 դահեկան։

Յովսեփայ պատմութիւնը, երես 154 գին 4 դահեկան։

Նամակներ առ ընտանիս, երես 248 գին 4 դահեկան։

Նամակներ առ մայրս, երես 138 գին 2 դահեկան։

Կեանք և կենցաղ, երես 132 գին 2 դահեկան։

Քրիստիի Հին Նուագարանը (պատկերազարդ), երես 114 դին 2½ դահ.։

Կենդանաբանութիւն երես 283 գին 5 դահեկան։

Կը ծախուին Պայպլ Հասուսի Գրատան մէջ ի Ֆինճանճրար Եօգուշու։ 173

ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌ

Փոքրիկ տղաքները սնուցանելու եւ անոնց ապագայ առողջութիւնը ապահովելու համար, երբ վեց ամսու ըլլան ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌով կըսկսին սնուցանել զանոնք։ ՖՕՍՖԱԹԻՆը շօքոլատի նման խիստ համեղ է եւ բաղցրահամ եւ արտաքոյ կարգի սննդարար։ տղաք մեծ ախորժով կուտեն զայն եւ քանի ուտեն այնչափ կը սնանին կը զօրանան, շուտով ոտքի կ'ելնեն, եւ փոքրիկներու յատուկ շատ մը հիւանդութիւններու կը դիմադրեն։ Այս սննդարար ուտելիքը՝ տղոց ոսկրները զօրացնելու մասնաւոր յատկութիւն մը ունի եւ միանգամայն կը փրկէ զանոնք փորրիկնե ուն համար յանախադէպ եղած փորհարուածներէն։ մեծապէս կը նպաստէ ակռաներուն շուտով եւ անվտանգ բուսնելուն։ Հազարաւոր փորձեր կը հաստատեն որ ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌով սնանող տղաք առողջ, զօրաւոր եւ ուժեղ մարդիկ կ'ըլլան ապագային։

Տղոցմէ զատ, մէնն հասակէ անձինք շօքոլատի եւ կաթով սուրճի տեղ այս պատուական ՖՕՍՖԱԹԻՆը գործածելով, մեծապէս նպաստած կ'ըլլան իրենց առողջութեան։ Ամէն մեծ նպարավաճառներու, դեղագործներու եւ դվա-եղա ճաներու քով կը գտնուի։

Անոնք որ կանխահոգութիւն ունենալ կ'ուզեն իրենց զաւակներուն մասին, անհրաժեշտ է որ ՖՕՍՖԱԹԻՆ ՖԱԼԻԷՌով սնուցանեն զանոնք։

155 42—44

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ամէն օրեր Նիւ-Եորք կը բռնէ Լիվերբուլ և Ամերիկայ դէպ։

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ումբրիա	7718	Գոթիտ	4581
Իբերուրիա	7718	Սամարիա	3574
Մէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Ուրանիա	7268	Աղլաս	2393
Թալոնիա	5587	Սարակոսա	2166
Մէֆիլանիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալիա	4809	Բալտիրա	2144
Մինթիա	4557	Թրինիատա	1898
Ալէբբո	2143	Մորոգգո	1855
Թէտար	1876	Թամբանիա	12950
Նէբպուլրկ	1614	Լուբանիա	12950
Գազանոնիա	4845		

Ալէքսիս չոգենաւը, նաւապետ Հէվիթսըն, Լիվերբուլէն հոս պիտի հասնի ընդհ. վոճառքով, դէպի փետրուար 21 (Ն. Տ.)։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈՒՆ գործակատար,
Thomas C. Joly
Ալիքսիսիոս խան, Թիւ 401
Ղալաթիա 571

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՞Ռ Ա. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՍԱՄՆԱԲՈՑԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Ներսէ էսբէրոպան Լրոյ յուլը, Ֆէլը Զգոսուֆեանց դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաներն ցաւ չտալով կը լեցնեն. յատկապէս և բոխսած ֆիստուլաներու պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ. ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յոյր և նման բնականի, գեղեցիկ յեսասրոնի քար գոյնի, ոսկեղինի, և ոգոտ արծաթոնի երաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ թքմրեցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ ատքանիներու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն.

Ց. Գ. Ջմեռները կիրակի օրերն ալ, (Փետ- ին- ի) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (Փետ- ին- ի) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Դատաղիացցէք կրնան գիմել իւրանց բնակարանն, Թիւ 1 Խէյ-ովսի էֆոյ։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 թուականը (Ի սկիզբ 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին Կ. ՊՈԼԻՍ Եէնի խան, Քարաքեոյ Ղալաթիա 194

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ Պ. Ալպէր Սիմքնս Ցակորեան խան, Վօյվոտա փողոց Թիւ 67

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը Եէնի ճամի հովլուսը փողոց, Օսմ. Նամակատան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զաւօյա Մարուճճլար, Զարչըլը խան, Թիւ 21

Լ'ԱՆՔՌԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՍՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆը

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն.

1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 239 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Պ. Կոմս Էտմոն Զիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռոտոլֆ Հաբսս, Դեր-Նախագահ.
» Ժոզէֆ Հաբսս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գոլոմոն Նաքօ, » » » » »
» Ալֆրեան Բրոքէշ տ'Օսթէն.
Թէոտոր Բոնձէն
Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայն

Կառավարութեան Բոմիսէր
Պ. ԺԱՆ ՄԻՒՌ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական

Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԵԼ ՊՕՆՏԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն։
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄՍՐ 176

LONDON & LANCASHIRE FIRE

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862ԻՆ

ԴԱՄԱՄԱԳԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՈՒՕԼԴԷՐ ՖԻՆՏԷԼ

Հէլկի Խան, Թիւ 2—3, Վէլլօ-խան, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մէ՛ սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

ՊՈՒԼԻՍ ԹԷՈՏՈՐ ՍՊԷՏԱՆՈՒ

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻԻՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ

Դրամագլուխ	ֆռանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	26,504,000
Տարեկան հասոյթ	»	58,937,000

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔՍ ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիներով։ 572

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱԼԻԼԻԿ ԱՊՏՈՒԱԼԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահէջ—Գաբու, Անանիտիս խան. 20 21 22

EMULSION SCOTT

ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

Միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իրոֆոսֆիթը։ Խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ։ Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԼը (աբրաճ),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՐՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՒԹԻ ՑԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀԱԶԸ,
ՀԱԲՐՈՒԻՐ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՑ ՑԱՐՁԱԿՈՂ ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործարանէն նշանը։

Գործակատար ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒԻԼ

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌՈՒՆԱՅԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒԱՐ

Ընդդէմ Հալի, Կ. Պոլսոյ և Օպխսայի

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ալպանս	1069	Գոմս	1497	Կոզա	1011	Մալմս	724	Բոգարիս	186
Ալէքթօ	3607	Գոնկս	2906	Կրօտնս	1695	Մարէնկս	2273	Մաքֆս	1118
Անճէլս	1541	Գորսս	895	Հիրս	775	Մարգէլլս	3709	Ցիրիս	1735
Արիսդոս	2377	Ֆիտս	4811	Հիտալկս	1581	Միրաստ	3557	Միլվիս	1193
Գասանս	1822	Ֆօմինս	987	Հինտու	3720	Միլս	1057	Մէբրս	1200
Գօրտոնիս	1264	Ֆուրս	2833	Հորագիս	3600	Մօնդէպելլս	1735	Թասսս	1328
Գրսվս	1076	Ֆրաքս	1713	Հումպէր	596	Մուրիլլս	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Գրիւնս	841	Ֆինամս	504	Իակս	2354	Նէբրս	1033	Թօքիս	3327
Գրֆֆալս	4431	Էպրս	2464	Իտանս	5540	Օհիս	4100	Թօլէտս	1470
Դէյլս	1671	Էլտօրատս	1526	Ձիւնս	1080	Ցնեաքիս	4026	Թօրքիտս	437
Դալիբրս	1337	Էբզոս	1481	Քլէսս	1053	Օրլանտս	1535	Ուլպիս	2428
Դամէս	1244	Ֆիտս	954	Քոլքինս	2307	Բալէրմս	1637	Վասբս	1914
Գազս	1094	Ֆինլանտ	1828	Քօվնս	1700	Բէլս	510	Վալս	1289
Զիրակս	2729	Ֆլամինկս	849	Լէս	1053	Բիալիս	2229	Վալիուրնս	2396
Սիսէրս	1834	Ֆրանչիսքս	4582	Լէբանդս	2272	Բիանգոս	1663	Եէտս	1850
Գլիս	2697	Կալիէս	3060	Լիվօրնս	1643	Բոլս	1613	Զէրս	1200
Գօլորատս	4235	Կիրանս	1248	Լօբէնցս	3191	Բօսէս	1789		

Մաբիլս չոգենաւը, նաւապետ Ճօնսթրն, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած պարապ և Օտեսա ուղղուած է։

Լօբէնցս չոգենաւը, նաւապետ Ուինկ, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած է։

Դիմել առ գործակալ Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻԶՕ
Թիւ 17—18, Գիւչիւք Մէքէք խան, Ղալաթիա

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒՍՔԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւնք

Դշ. 2/14 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դշ. 3/15 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ հաղորդակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սաիտ, Եաֆա, Գէրրա եւ Թ/հոս)։
Եշ. 4/16 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Եշ. 4/16 Ինէպոլու, Սինոպ, Սամսոն, Օռտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Ուր. 5/17 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։ 569

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՑԿԱԿԱՆ և ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ Ն ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսիլիայէ և Պորտ Սէյիտ

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Փետր. 20 Անդրոյլ Անատոլուի եզերքէն։

ՄԵԿՆՈՒՄ

Փետր. 21 Անդրոյլ Մարսիլիա ուղղակի։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղիներուն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 Ֆրանք
Բ. » 175 »

Ուղղակի և արագ ուղեւորութիւն Նաւագոյնագոյն, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՂՈՒԼ
Թոփհանէ, քարափին վրա
572

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերբուլ, Գլասգոյ, Մէնչէսթրանէ և Սաութ Ամպթոն

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	
Ռամսէս	3000	Թիպս	2500
Ալպիս	3000	Նէբրթիս	2400
Գէյպը	3000	Օսպրիս	2250
Գեանորուս	3000	Թէրա	2250
Ֆարոս	3000	Թֆինքս	2000
Սամանլի	3000	Գասքրնի	1500
Գարիօթիս	2500	Գեւլէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուիթոլ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568 31, Ճէյմս Սգրիդ Լիվերբուլ

Արտօնատէր ՁԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (161)

ԷՄԻԼ ՈՒԹՊՈՒՌ

ԱՐՈՒԱՐՁԱՆԻՆ ՏՂԱՆ

Գ.

ՄԱՏԻՐ ԼԱՆՆԼՕՖՑԻ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Երիտասարդը կը վարանէր։

—Կ'աղաչեմ, յայտնեցէք, պնդեց Անարէ։

—Վերջին ծայր վատիւկ է, չեմ ուզեր ձեզ վշտացընել։

—Մի՛ ունենաք այդ վախը։ Անկեղծ բարեկամութիւնն իրաւունք կուտայ ամէն բան ըսելու և իմանալու։

—Ըսեմ ուրեմն։ Տը Բրէսլ կոմսը կը պնդէ թէ դուք ընտանիք չունիք, և թէ ձեր կրած անունը ձերը չէ։

—Ուրի՞շ։

—Կ'ըսէ թէ ձեր հարստութեան աղբիւրն անխոստովանելի է։ Թէ միլիոնատէրի մը կնոջը կասկածելի առատաձեռնութեան արդիւնքն է։ Կնոջն անունը չի տար, բայց իսկոյն կը հասկցուի։

Անարէի դէմքը մեռելի գոյն առաւ։

—Այդ խօսքը յայտնապէս ըսաւ, հարցուց Անարէ կարճ կերպով։

—Երեկ, ակումբին մէջ, իւր տասնի չափ բարեկամներուն առջեւ։

—Օ՜հ, վա՜ռը, մրմռաց Անարէ՝ բառունչքը սեղմելով։

—Սիրելի Անարէս, յարեց երիտասարդը, մինչեւ հիմա Կիւսթաւ տը Բրէսլի այդ բանարկութիւնները չատ արձագանգ չգտան, բայց չարախօսութիւնները քիչ ժամանակի մէջ ընդարձակապէս կը ծաւալին։ Լաւ կ'ըլլայ, կարծեմ ձեր բարեկամներն այն վիճակին մէջ դնել որ կարենան պատասխանել տը Բրէսլ կոմսին, և զձեզ զօրեղապէս պաշտպանել։

—Խորհուրդ մ'է որ կուտաք ինձի, շնորհակալ եմ։

Եւ զատուեցան իրարմէ։

Անարէ հեռացաւ՝ կուրծքը ճընշուած, սիրտը մորմոքած։

Բարեկամն, անշուշտ առանց ուզելու, իւր վիճակին դէշ կողմը ցոյց տուեր էր իրեն։ Կը հարկադրուէր խոստովանիլ ինքնիրեն թէ կրնար առիթ տալ ամէն տեսակ չարակամ մեկնութեանց։ Ինքզինք կուրաբար տիկին Տէշարմի կամքին ու իզձերուն ենթարկած, երախտագէտ հլութեամբ մ'անոր բարերարութիւններն ընդուներ էր, առանց խորհելու թէ իւր նոր բաղդը կրնար նախանձութիւններ գրգռել, և թէ իւր կեանքը կասկածելի կրնար երեւնալ այնպիսի աշխարհի մ'աչքին, զոր ինքը չէր ճանչեր, որուն ինքն ալ անծանօթ էր, և որուն մէջը պիտի մտնէր։

Բայց, այս խորհրդածութիւններն ըրած միջոցին, Կիւսթաւ տը Բրէսլի դէմ կուտակուած և մինչեւ այն ժամանակ դժուարաւ զսպուած զայրոյթը կ'արթննար ու կ'օրօտար սրտին մէջ։ Զաւը լցուած էր։ Գրգռութիւնը սաստկանալով կատաղութեան փոխուեցաւ։

Գիտէր որ ամէն օր, առաւօտները, Կիւսթաւ ժամ մը կ'անցուցնէր զինավարժութեան սրահին մէջ։ Գրեթէ անուրկայ էր ժամը տասնէն տասնմէկ հոն գտնելուն։ Ժամը տասնին մօտ էր։

Զինավարժութեան սրահը Ֆոպուռ-Սէնթ-Օնօռէ փողոցին մէջ էր։ Իւր տունը հանդիպակով իմացաւ թէ իրիկուան ուշ պիտի վերադառնար, և անմիջապէս Ֆոպուռ-Սէնթ-Օնօռէ փողոցը գնաց։

Ինչպէս որ նախատեսեր էր, Կիւսթաւ ալ նոր գայրեր էր հոն։ Տասնի չափ երիտասարդներ դասատուին դալուն կ'սպասէին։

Անարէ սրահէն ներս մտնելով ողջունեց փեղոյրը ձեռքը։

Ներկայ եղողներէն ոչ մին չընդունեց իւր ողջոյնը. դէմքերը սառնային պաղութիւն մ'առին։ Նշմարեց նաեւ որ հեղնոտ նայուածքներ փոխանակեցին իրարու հետ։ Պարոններուն երեւոյթն յայտնապէս թշնամական էր։

Անարէի սիրտը վայրկենի մը չափ դադրեցաւ բաբախելէ։ Բայց իսկոյն փայլակ մը վառեցաւ նայուածքին մէջ, և խրոխտ դէմքով մը Կիւսթաւի մօտեցաւ։

—Պարո՛ն տը Բրէսլ կոմս, ըսաւ դողդոջուն ձայնով մը, ես բացատրութիւն մ'ունիմ ձեզնէ խնդրելիք։

Կիւսթաւ, որ կրնակը դարձուցած կը խօսէր իւր բարեկամներէն մէկուն հետ, չլսելու զարկաւ։

Անարէ քայլ մ'ալ յառաջանալով՝ աւելի ամուր ձայնով մը.

—Պարո՛ն տը Բրէսլ կոմս, ձեզի է խօսքս, ըսաւ։

Կիւսթաւ իսկոյն ետին դարձաւ այս անգամ։

—Ես ձեզի արտօնութիւն չտուի ինձի խօսք ուղղելու, պատասխանեց գոռոզաբար։

—Այնպէս թող ըլլայ, պարո՛ն, բայց ես կ'առնեմ այդ արտօնութիւնը։

—Վերջապէս, պարո՛ն, ի՞նչ կուզէք ինձմէ։

—Երեկ, ձեր ակումբին մէջ, քանի մ'անձերու առջեւ հաճոյք ունեցեր էք իմ վրայ ա՛նպիսի խօսքեր ըսելու, որոց չեմ ուզեր տակաւին անուն մը տալ։ Եկած եմ խնդրել ձեզնէ, և եթէ պէտք ըլլայ՝ հրամայել ձեզի որ ետ առնէք ձեր այն խօսքերը, կամ հիմա նորէն կրկնէք իմ առջեւս։

Կիւսթաւ ուսերը ցնցեց արհամարհօտ կերպով մը։ Յետոյ իւր ընկերներուն դառնալով.

—Ստուգիւ չեմ գիտեր թէ պէ՞տք է պատասխանեմ այս պարոնին, ըսաւ։

—Պարո՛ն տը Բրէսլ, զգուշացէ՛ք, գոչեց Անարէ։

Կիւսթաւ խրոխտարար տնկուեցաւ անոր առջեւ։

—Կը համարձակիք սպառնա՞լ ինձի, ըսաւ խուլ ձայնով մը։

—Պարո՛ն տը Բրէսլ, ձեր լրբութեան կը պատասխանեմ։

—Թէ որ լիրբ մը կայ հոս, դուք էք, որ եկեր այս տունը մտեր էք, ուր ձեզ չեն ճանչնար, ինձի հետ կռիւ ընելու։ Ես կրնամ չպատասխանել ձեզի, բայց վերջ մը տալու համար այս ծաղրելի տեսարանին, պիտի դոհացընեմ ձեզ։

Ինչ որ երեկ ակումբին մէջ ըսի, կրնամ հոս և ուրիշ ամէն տեղ ալ ըսել, երբ ուզեմ։ Ըսի թէ դուք ընկեցիկ տղայ մ'էք և անուն չունիք։ Ճշմարտութիւն մ'է այս։ Ըսի թէ, տակաւին ասկէ տարի մ'առաջ սեղանաւորի մը տան մէջ պաշտօնեայ էիք հազար հինգ կամ ութ հարիւր ֆրանք տարեկան թոշակով, հետեւաբար ձեր այդ վիճակի փոփոխութիւնը զարմանալի էր։ Ճշմարտութիւն մ'է այս։ Ըսի թէ ձեր հիմակու վարած կեանքը, ձեր չքեղ բնակարանն ու ծառաները՝ տարեկան երսուն հազար ֆրանք եկամուտ ունեցող անձի մը վիճակ կը յայտնէին։ Այս ալ ճշմարտութիւն է։ Ըսի թէ դուք այդ փայլուն վիճակը աշխարհաւեր կնոջ մը առատաձեռնութեանը կը պարտիք։

Այս ալ ճշմարտութիւն է։

—Թէ որ լիրբ մը կայ հոս, դուք էք, որ եկեր այս տունը մտեր էք, ուր ձեզ չեն ճանչնար, ինձի հետ կռիւ ընելու։ Ես կրնամ չպատասխանել ձեզի, բայց վերջ մը տալու համար այս ծաղրելի տեսարանին, պիտի դոհացընեմ ձեզ։

Ինչ որ երեկ ակումբին մէջ ըսի, կրնամ հոս և ուրիշ ամէն տեղ ալ ըսել, երբ ուզեմ։ Ըսի թէ դուք ընկեցիկ տղայ մ'էք և անուն չունիք։ Ճշմարտութիւն մ'է այս։ Ըսի թէ, տակաւին ասկէ տարի մ'առաջ սեղանաւորի մը տան մէջ պաշտօնեայ էիք հազար հինգ կամ ութ հարիւր ֆրանք տարեկան թոշակով, հետեւաբար ձեր այդ վիճակի փոփոխութիւնը զարմանալի էր։ Ճշմարտութիւն մ'է այս։ Ըսի թէ ձեր հիմակու վարած կեանքը, ձեր չքեղ բնակարանն ու ծառաները՝ տարեկան երսուն հազար ֆրանք եկամուտ ունեցող անձի մը վիճակ կը յայտնէին։ Այս ալ ճշմարտութիւն է։ Ըսի թէ դուք այդ փայլուն վիճակը աշխարհաւեր կնոջ մը առատաձեռնութեանը կը պարտիք։

Այս ալ ճշմարտութիւն է։

(Շարունակելի)